

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

**Identifikace rozdílů v přístupu k zajištění na stáří
obyvatel měst a venkova**

Kateřina Dušková

© 2023 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Kateřina Dušková

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Identifikace rozdílů v přístupu k zajištění na stáří obyvatel měst a venkova

Název anglicky

Identification of differences in access to old-age insurance for urban and rural residents

Cíle práce

Hlavním cílem práce je zjistit odlišnosti v přístupu obyvatel měst a venkova k produktu doplňkového penzijního spoření. Zohlední se především výše spořené příspěvku, průměrné příjmy a věk dotázaných. Vedlejším cílem práce je identifikovat, jaké jiné alternativy spoření na důchod volí obyvatelé venkova a města.

Metodika

Práce se bude skládat ze dvou základních částí, teoretické a praktické.

V teoretické části bude využito studium odborné literatury, bude uplatněna metoda deskripce. Základními literárními zdroji budou odborné publikace zaměřené na problematiku penzijního spoření a informace zveřejněné státními a penzijními institucemi, doplněné charakteristikou venkova a města. Teoretická část bude zaměřena na základní charakteristiku současného doplňkového penzijního spoření v České republice. Vzhledem k zaměření praktické části práce budou zde popsány i alternativní možnosti vytváření finanční rezervy na stáří.

Praktická část bude zpracována na základě kvantitativního výzkumu, realizována na základě dotazníkového šetření. Základní vzorek tohoto výzkumu bude tvořit skupina respondentů ve věku 18–65 let žijících v České republice na venkově či ve městě.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

Město, venkov, doplňkové penzijní spoření, důchodový systém v ČR, penze, státní příspěvek, spoření, alternativní spoření

Doporučené zdroje informací

BLAŽEK, J. – UHLÍŘ, D. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Praha: Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4566-7.

PIKORA, V. – ŠICHTAŘOVÁ, M. *Všechno je jinak, aneb, Co nám neřekli o důchodech, euru a budoucnosti*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4207-6.

RUBEŠ, L. *Doplňkové penzijní spoření a důchodové spoření: pro finanční poradce, zaměstnavatele a budoucí důchodce*. Úvaly: Systemia, 2013. ISBN 978-80-260-3892-4.

SYROVÝ, P. *Jak si spořit na důchod: zorientujte se v důchodové reformě*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4479-7.

SYROVÝ, P. – TYL, T. *Osobní finance : řízení financí pro každého*. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2886-0.

ŠKVÁRA, M. *Doplňkové penzijní spoření... v otázkách a odpovědích*. Praha: Miroslav Škvára, 2016. ISBN 978-80-904823-2-6.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Lenka Kopecká, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 28. 11. 2022

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 14. 2. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 15. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Identifikace rozdílů v přístupu k zajištění na stáří obyvatel měst a venkova" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. března 2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Lence Kopecké, Ph.D. za odborné rady a cenné připomínky, které mi pomohly při vypracování této bakalářské práce. Ráda bych také poděkovala všem, kteří byli ochotni a vyplnili dotazník, který byl podstatnou součástí této práce.

Identifikace rozdílů v přístupu k zajištění na stáří obyvatel měst a venkova

Abstrakt

Práce přináší vhled do důchodového systému v České republice a jeho rozdělení na pilíře, strategie spoření a účastnických fondů, státního příspěvku, daňového zvýhodnění, příspěvku od zaměstnavatele a předdůchodu.

Celková práce má za cíl identifikovat rozdíly v přístupu k zajištění na stáří obyvatel měst a venkova. Zaměřuje se především na doplňkové penzijní spoření, které státní příspěvek dělá velmi atraktivním prostředkem spoření na penzi. Vedlejším cílem práce je zjistit, jaké jiné formy spoření, které jsou možné čerpat v penzi, využívají obyvatelé měst a venkova.

V teoretické části práce je uplatněna metoda deskripce, praktická část je zpracována na základě kvantitativního výzkumu, realizována na základě dotazníkového šetření. Cílovou skupinou jsou respondenti ve věku 18–65 let, žijících na venkově či městě České republiky. Město je zastoupeno obyvateli Prahy a města Brandýs nad Labem-Stará Boleslav, venkov je zastoupen obyvateli z obcí ze Středočeského kraje, především z okresu Praha-východ.

Výsledky práce ukazují, že mezi zkoumanými skupinami nejsou výrazné rozdíly, přesto je rozdíl zaznamenán především u výše spořené příspěvku, kterému je následně věnovaná diskuse.

Klíčová slova: Město, venkov, doplňkové penzijní spoření, důchodový systém v ČR, penze, státní příspěvek, spoření, alternativní spoření, zajištění na stáří.

Identification of differences in access to old-age insurance for urban and rural residents

Abstract

The work brings insight into the pension system in the Czech Republic and its division into pillars, savings strategies and participation funds, state contribution, tax benefits, contribution from the employer and pre-retirement.

The overall thesis aims to identify differences in access to old-age insurance for urban and rural residents. Focusing mainly on supplementary pension savings, which makes the state contribution a very attractive means of saving for a pension. The second aim of the work is to find out what other forms of savings, which can be drawn on in retirement, are used by urban and rural residents.

The description method is applied in the theoretical part of the work, the practical part is processed on the basis of quantitative research, implemented on the basis of questionnaire survey. The target group is respondents aged 18–65, living in the countryside or in the city of the Czech Republic. The city is represented by residents of Prague and the city Brandýs nad Labem-Stará Boleslav, the countryside is represented by residents from villages in the Central Bohemian region, mainly from the Praha-východ district.

The results of the work indicate that there are no significant differences between the investigated groups, yet the difference is noted mainly in the amount of the contribution saved, which is subsequently discussed.

Keywords: City, countryside, supplementary pension savings, pension system in the Czech Republic, pensions, state allowance, savings, alternative savings, old-age insurance

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	14
3.1 Typy sídel.....	14
3.1.1 Venkov.....	15
3.1.2 Město	16
3.2 Doplnkové penzijní spoření	17
3.2.1 Důchodový systém v České republice	18
3.2.2 Strategie spoření a účastnické fondy	19
3.2.3 Státní příspěvek.....	21
3.2.4 Daňové zvýhodnění příspěvku účastníka a příspěvku od zaměstnavatele	22
3.2.5 Výhody a nevýhody doplnkového penzijního spoření	23
3.2.6 Předdůchod jako jedna z forem dávek vyplácení starobní penze	24
3.3 Alternativní formy spoření na důchod	26
3.3.1 Stavební spoření.....	26
3.3.2 Termínované vklady	27
3.3.3 Investice do podílových fondů.....	28
4 Vlastní práce	30
4.1 Charakteristika zkoumaného vzorku.....	30
4.1.1 Věk respondentů	31
4.1.2 Vzdělání respondentů	33
4.1.3 Měsíční příjem respondentů.....	35
4.2 Identifikace rozdílů v přístupu k zajištění na stáří	37
4.2.1 Sjednané doplnkové penzijní spoření	37
4.2.2 Začátek spoření na doplnkové penzijní spoření.....	44
4.2.3 Měsíční spořený příspěvek	46
4.2.4 Další formy spoření	53
5 Výsledky a diskuse	56
5.1 Identifikace rozdílů v přístupu k zajištění na stáří	56
5.1.1 Využití doplnkového penzijního spoření respondentů	56
5.1.2 Využití dalších forem spoření na penzi	57
5.1.3 Porovnání spoření mezi obyvateli města a venkova.....	58
5.2 Význam spoření na penzi	59

6 Závěr.....	61
7 Seznam použitých zdrojů.....	63
7.1 Tištěné zdroje	63
7.2 Elektronické zdroje.....	64
8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk	69
8.1 Seznam obrázků	69
8.2 Seznam tabulek.....	69
8.3 Seznam grafů.....	70

1 Úvod

V současné době lze tvrdit, že aktuální státní důchod v České republice není tak vysoký, a mnohdy nestačí na pokrytí všech potřebných nákladů.

Produkt doplňkové penzijního spoření je dobrovolný finanční produkt, díky němuž si lze zajistit vyšší a stabilní příjem ve stáří. Současná demografická situace jako např. stárnutí populace v ČR může mít velký vliv na výši státního důchodu, kdy se silné ročníky mohou potýkat s problémy spojenými s nízkými důchody. Tento produkt je způsobem, kdy lze situaci předejít a zajistit si vyšší příjmy, a tím být v lepší finanční situaci.

Jelikož je produkt dobrovolným finančním produktem, záleží čistě na lidech, zda si produkt sjednají či ne, a tak to je u všech dalších dobrovolných finančních produktů. Při rozhodování o spoření mohou hrát důležitou roli různé faktory, jako například příjem obyvatel, vzdělání nebo věková kategorie.

Toto může být ovlivněno i místem bydliště, a to konkrétně, zda obyvatelé České republiky bydlí v městech nebo na venkově. V dnešní době však neexistují typická městská či venkovská sídla, to je ovlivněno především velkou mobilitou obyvatel např. za prací. Přístup ke spoření obyvatel městských či venkovských sídel se může výrazně lišit v závislosti na umístění sídel v různých krajích, což může být ovlivněno faktory jako je nezaměstnanost a dojíždění za prací, kdy lidé z venkova dojíždějí do města za vyšším platem či mzdou. V případě Středočeského kraje lze očekávat, že mnoho lidí dojíždí za prací do Prahy.

Touto prací lze poukázat na důležitost vytváření vlastní finanční rezervy na stáří v dnešní ekonomické situaci, a na případné rozdíly v přístupu k spoření mezi obyvateli měst a venkova.

Práce by měla být přínosem pro širší veřejnost, kdy přispěje k lepšímu porozumění produktu doplňkového penzijního spoření a dalších forem spoření jako jsou stavební spoření, termínované vklady a investice do podílových fondů. Pro oblast penzijního spoření budou přínosem zjištěné rozdíly ve spoření obyvatel měst a venkova.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem práce je identifikovat přístup obyvatel měst a venkova k produktu doplňkového penzijního spoření a určit rozdíly mezi nimi. Vedlejším cílem práce je identifikovat, kdy začínají spořit na penzi, a jaké jiné formy spoření využívají.

V souladu se stanovenými cíli práce jsou formulovány tři výzkumné otázky. První výzkumná otázka se ptá: Využívá alespoň 70 % dotázaných doplňkové penzijní spoření? Druhá výzkumná otázka se dotazuje: Využívají respondenti jiné formy spoření na penzi? Třetí výzkumná otázka se ptá: Mají obyvatelé města tendenci spořit na penzi více než obyvatelé venkova?

2.2 Metodika

Práce se skládá ze dvou částí, teoretické a praktické.

V teoretické části je využito studium odborné literatury, je uplatněna metoda deskripce. Základními literárními zdroji jsou odborné publikace zaměřené na problematiku penzijního spoření a informace zveřejněné státními a penzijními institucemi, doplněné definicemi pojmů venkov a město. Teoretická část je zaměřena na základní charakteristiku současného doplňkového penzijního spoření v České republice. Vzhledem k zaměření praktické části práce jsou zde popsány i alternativní možnosti vytváření finanční rezervy na stáří.

Praktická část je zpracována na základě kvantitativního výzkumu, realizována na základě dotazníkového šetření. Dle Kozla (2006, s. 161) je dotazníkové šetření ideálním nástrojem pro sběr primárních dat. Jedná se o vytvořený formulář s otázkami, který je v tomto případě určen respondentům, kteří jsou ve věku 18–65 let, žijících na venkově či městě České republiky.

Dotazník se skládá z 9 otázek a je rozdělen na 4 identifikační a 5 věcných otázek, vytvořen byl pomocí aplikace Google Forms od společnosti Google. Téměř všechny otázky jsou uzavřené, až na poslední otázku, kdy byla možnost dopsání odpovědi.

Před samotným vyplněním dotazníku byl respondentům poskytnut úvod, který obsahoval vysvětlení cílů práce a samotného dotazníku a záruku anonymity zaznamenaných

odpovědí. Předtím než byl poslán dotazník, tak byl proveden krátký pilotní výzkum k zhodnocení správné formulace a srozumitelnosti otázek.

Výzkum se uskutečnil v lednu 2023, dotazník byl přístupný po dobu 3 týdnů od datumu rozeslání. Realizován byl prostřednictvím online dotazníku, který byl distribuován pomocí sociálních sítí, byl vložen do skupin vybraných obcí na Facebooku, konkrétněji do skupiny obce Brandýs nad Labem-Stará Boleslav a obce Brázdim. Další respondenti byli osloveni osobně a prostřednictvím emailu, to se však týká především respondentů z Prahy. Cílová skupina byla vybrána na základě místa bydliště a pracovního umístění. Dotazníku se zúčastnilo 172 respondentů.

Dotazník byl vyhodnocen a zpracován v aplikaci Microsoft Excel 2019. Na základě odpovědí respondentů byly vytvořeny grafy a tabulky. V případě uzavřených otázek jsou výsledky zpracované ve formě výsečových grafů, kde jsou na procentech zobrazeny odpovědi všech respondentů, k tomu jsou vytvořeny tabulky s absolutní a relativní četností. Absolutní četnost reprezentuje počet respondentů v dané kategorii, zatímco relativní četnost vyjadřuje tento počet jako procento z celkového počtu respondentů. Sloupcové grafy znázorňují rozdíly mezi odpověďmi respondentů města a venkova. V rámci poslední věcné otázky, kde byla možnost dopsání, se jednotlivé odpovědi přidali k nejčastějším odpovědím, jsou zobrazeny na sloupcovém grafu.

Ve výsledcích a diskusi práce jsou následně vyhodnoceny výsledky z daných grafů a tabulek. Výsledky jsou rozděleny na 3 kapitoly dle výzkumných otázek, které byly stanoveny v souladu s cíli této práce. Kapitola 5.1.1 zodpovídá první výzkumnou otázku, která měla za cíl zjistit, zda alespoň 70 % dotázaných využívá doplňkové penzijní spoření. Kapitola je pojmenovaná „Využití doplňkového penzijního spoření respondentů“. Druhá výzkumná otázka se zaměřovala na to, zda respondenti využívají jiné formy spoření na penzi. Kapitola 5.1.2 je proto pojmenovaná jako „Využití dalších forem spoření na penzi“. „Porovnání spoření mezi obyvateli města a venkova“ je název kapitoly 5.1.3, která se zaměřovala na třetí výzkumnou otázku a kladla si za úkol zjistit, zda obyvatelé města mají tendenci spořit na penzi více než obyvatelé venkova.

Kapitola 5.2 shrnuje závěry výzkumu a pojednává o významu spoření na penzi.

3 Teoretická východiska

Teoretická východiska bakalářské práce se zaměřují na vymezení a definici pojmů souvisejících s daným tématem.

Jsou vysvětleny typy sídel, a to venkov a město. Další kapitola je věnována produktu doplňkové penzijní spoření. Je objasněn důchodový systém v České republice, dále jsou vysvětleny strategie spoření a účastnické fondy, státní příspěvek, daňové zvýhodnění a příspěvek zaměstnavatele. Také jsou zmíněny výhody a nevýhody doplňkového penzijního spoření. Z vybraných dávek vyplácení starobní penze byl vybrán předdůchod, který lze vnímat jako jednu z výhod produktu.

Z důvodu vedlejšího cíle práce jsou zmíněny i alternativní formy spoření na důchod.

3.1 Typy sídel

Wokoun (2004, s. 24) uvádí: „základní jednotkou osídlení je sídlo“. Jakékoli obydlené místo včetně oblastí využívaných jeho obyvateli se považuje za sídlo.

Jako další Wokoun (2004, s. 24) uvádí, že v Evropě se rozlišují dva základní typy sídel, těmi jsou venkovská a městská. V dnešní době však nelze mluvit o vyloženě venkovských či městských sídel, jelikož zásluhou rozvoje dopravní komunikace dochází k velké mobilitě obyvatel.

Pojmy jako vesnice a město nejsou legislativně stanoveny a vyjadřují výhradně obecný název pro typy sídel (Perlín, 2008, s. 4).

Tabulka 1 Znaky venkova a města

Znaky	Venkov	Město
Rychlost vývoje	pomalý	dynamický
Prostředí	člověk v úzkém spojení s přírodou	větší izolace člověka od přírody
Stáří sídla	starší	mladší
Počet obyvatel/velikost sídla	malé	větší
Mobilita	migrace směřuje z venkova do měst	intenzivnější mobilita v pozitivní korelaci s urbanizací
Funkce	zemědělství, spíše zemědělského charakteru	nezemědělského charakteru
Interakce	převažují úzké kontakty, osobní a dlouhodobé kontakty	oblast kontaktů širší, převažují neosobní a krátkodobé

Zdroj: vlastní zpracování, Malý sociologický slovník (1970)

3.1.1 Venkov

Wokoun (2004, s. 25) označuje venkovská sídla za nejstarší. Jedná se o obydlí mimo město, který je spojen především se zemědělstvím a menší hustotou obyvatel. V určité míře se zemědělská funkce projevuje i na vnějším vzhledu a uspořádání sídla.

Dále Wokoun (2004, s. 27) uvádí hlavní znaky, které jsou spojovány s pojmem venkov, těmi jsou nízká hustota obyvatel, typ domů a pozemků, urbanistický a architektonický charakter ovlivněný zemědělstvím, blízké spojení s přírodou, jiná sociální struktura s porovnáním s městem atd. Dalšími znaky jsou vyšší míra vzájemné sociální závislosti, menší rozmanitost profesních možností a v neposlední řadě dodržování tradic (Velký sociologický slovník, 1996).

Podle Perlína (2008, s. 2) lze pojem venkov formulovat jako: „*prostor, který zahrnuje jak krajinu, tak i venkovská sídla*“. Dále uvádí, že pod tímto pojmem si můžeme představit nezastavěné území, ale také zastavěné území malých sídel neboli vesnic.

Perlín (2008, s. 2) uvádí, že pro vymezení venkova se používá ukazatel hustoty zalidnění, pod tímto pojmem se rozumí počet obyvatel k jednotce prostoru, obvykle 1 km². Pro určení venkovského prostoru se ve státech Evropské Unie používá metodika OECD, která za venkovský prostor označuje území, které má hustotu obyvatel do 150 obyvatel/km², v ČR však 100 obyvatel/km².

Definice venkova, dle doktora Perlína (2008, s. 2), je ovšem obecná a nepodává přesné ohraničení mezi prostory městského a venkovského typu, proto se zavádí i pojem venkovské sídlo, které se objevuje již v samotné definici.

Dle Perlína (2008, s. 3) se venkovská sídla dělí z různých hledisek, a to na urbanistické, architektonické, sociální, ekonomické, historické, administrativní a v neposlední řadě na statistické. Při vymezení pojmu venkov lze jako jediné použít právě venkovské sídlo statistické, jež představuje území, které má méně obyvatel, než je stanoveno. V České republice se používá hranice 2000 obyvatel, v jiných státech Evropské unie je tato hranice vysoká až 5000 obyvatel.

3.1.2 Město

Dle Wokouna (2004, s. 35) lze města považovat za historicky nejmladší sídla, oproti sídlům venkovským mají však mnohem dynamičtější strukturu osídlení.

V literatuře nelze dohledat přesnou definici města, dle Wokouna (2004, s. 35) lze ale tvrdit, že se jedná o sídla, kde se soustřeďuje velký počet obyvatel a uskutečňují se aktivity nezemědělského charakteru. Obyvatelé se skládají z nadprůměrného zastoupení ekonomicky aktivních osob a nadprůměrného počtu osob, kteří žijí sami (Malý sociologický slovník, 1970). Od venkovských sídel se liší především svými úkoly, které musí být řešeny, rozvojem, ale také problémy v oblasti jejich funkce (Andrle, Srb, 1987). Lze říci, že i samotný život ve městě je jiný, a to z hlediska společenského, ekonomického, politického i kulturního (Wokoun, 2004, s. 35-36).

Dle Wokouna (2004, s. 36) jsou sídla nižšího řádu závislá na velkých městech, z toho důvodu, že se tam soustřeďuje více oblastí zájmů, a to z nich dělá spojovatele mezi samotným městem a jeho okolím. V důsledku toho obyvatelé města získávají lepší uspokojení potřeb, a to jak kulturních, tak ekonomických, protože mají výběr z několika možných služeb.

Města jsou vymezována dle řady kritérií, nejdůležitějším z nich je však hledisko statistické, které znamená to, že za město lze považovat každé sídlo, které přesahuje 3 000 obyvatel (Wokoun, 2004, s. 37-38).

Pro vymezení pojmu města z regionalistického hlediska jsou dle Wokouna (2004, s. 38) podstatné vnitřní, a o něco méně podstatné, vnější znaky. Významné vnitřní znaky, kterými jsou vyšší stupeň koncentrace obyvatel, různorodé hospodářské činnosti, vyšší dosažené vzdělání, struktura zaměstnanosti v různých odvětvích, lepší možnost společenských styků a středisková funkce města. Zároveň Wokoun (2004, s. 38) vysvětluje vnější znaky města, kterými jsou soustředěný půdorys a vytvoření zřetelného a uzavřeného jádra, velký podíl nezabydlených budov jako např. úřady, továrny a v neposlední řadě různorodost zastavěné plochy (průmyslové, obchodní, obytné a jiné plochy).

Wokoun (2004, s. 41–42) v návaznosti na vnitřní funkce města rozlišuje další dvě funkce, a to funkci městotvornou a městoobslužnou, týkajících se ekonomických činností jako je například výroba, obchod atd., které jsou určeny danému městu, ale i okolním sídlům. Městotvorná funkce se zabývá ekonomickými činnostmi, které slouží i okolním městům. Na rozdíl tomu funkce městoobslužná má za úkol uspokojovat potřeby zejména svých obyvatel.

3.2 Doplnkové penzijní spoření

Dle Příba (2012, s. 11) je důchodové pojištění a důchodový systém v České republice po dlouhá léta, proto se může pyšnit poměrně dlouholetou tradicí. Vznik můžeme datovat již do 20. let minulého století, kdy právní předpisy vzešly v platnost a ty způsobily, že důchodové pojištění se rozšířilo na celou skupinu občanů, kteří byli zaměstnáni. Až od roku 1948 si důchodové pojištění mohli založit i osoby, které vykonávali samostatně výdělečnou činnost.

Penzijní připojištění, předchůdce současného doplňkového penzijního spoření, bylo zavedeno v březnu roku 1994, kdy vešel v platnost zákon č. 42/1994 Sb., a již od září 1994 si penzijní připojištění mohli zakládat první zájemci (Měšec.cz, 2022a). Příb (2013) uvádí, že penzijní připojištění se státním příspěvkem fungovalo až do konce roku 2012. Od uplynutí 30. listopadu 2012 již není možné sjednat tento typ spoření na důchod.

Od roku 2013 spoření funguje pod pojmem Doplnkové penzijní spoření, avšak pokračuje s určitými úpravami předpisů (Příb, 2013). Nyní je součástí třetího pilíře

důchodového systému v České republice (Škvára, 2016, s. 10). Jedná se o prostředek zabezpečení na penzi, který jest upraven dle zákona č. 427/2011 Sb. o doplňkovém penzijním spoření (Rubeš, 2013, s. 6).

3.2.1 Důchodový systém v České republice

Dle Rubeše (2013, s.15) důchodový systém v České republice byl rozdělen celkem do třech pilířů, které lze využívat pro zabezpečení na penzi. Od roku 2016 je však tvořen pouze dvěma pilíři (Škvára, 2016, s. 9).

Škvára (2016, s. 9) uvádí, že první pilíř se zabývá důchodovým pojištěním. Tento pilíř řídí stát, a to znamená, že občan dostává důchod od státu. Občanům zajišťuje důchod invalidní, sirotčí, vdovský nebo vdovecký a v neposlední řadě důchod starobní. Stát nabývá prostředky od občanů v rámci povinné platby pojistného. Účast v tomto pilíři je povinná pro všechny, kteří vykonávají výdělečnou činnost. Tento pilíř je závislý na demografické situaci, tudíž se v průběhu času může změnit, jak odchod do důchodu, tak pojistná sazba a jiné (Šichtařová, Pikora, 2011, s. 31).

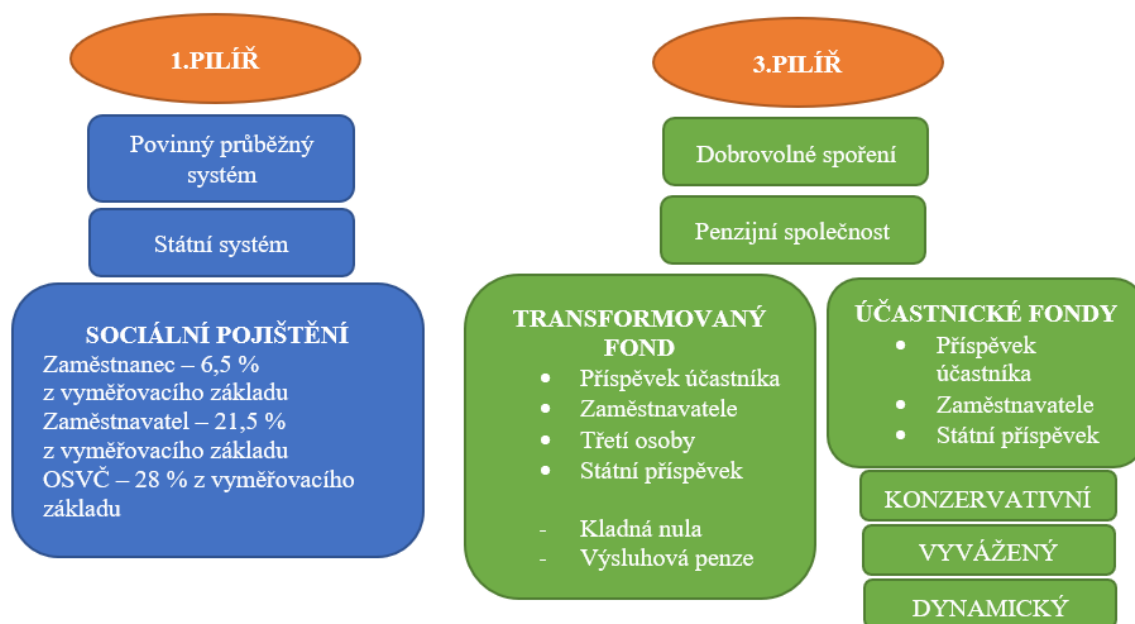
Dle Škváry (2016, s. 10) byl druhý pilíř důchodového systému zaveden v roce 2013 během reformy penzijního systému. Pro spoření byl pilíř možný používat od roku 2013, avšak v roce 2016 byl zrušen. Ukončen byl zákonem č. 376/2015 Sb., o ukončení důchodového spoření (Česká spořitelna – penzijní společnost, a. s., 2015). Vlková (2015) uvádí, že tento pilíř spočíval v ukládání peněz do penzijních fondů, kde se peníze zhodnocovaly. Naspořené peníze, které byly uloženy ve fondech, dostali střadatelé vyplaceny nazpět.

Součástí třetího pilíře důchodového systému je doplňkové penzijní spoření, které od roku 2013 nahradilo penzijní připojištění se státním příspěvkem (Škvára, 2016, s. 10). Doplňkové penzijní spoření je prostředek zabezpečení na penzi, který jest upraven dle zákona č. 427/2011 Sb. o doplňkovém penzijním spoření (Rubeš, 2013, s. 6). Šichtařová a Pikora (2011, s. 49) uvádí, že v rámci tohoto pilíře jsou penzijní fondy, do kterých lidé vkládají své peníze. Lze očekávat, že většina uložených peněžních prostředků bude investovaná penzijními společnostmi po dobu 35 až 40 let.

Obrázek 1 zobrazuje aktuální důchodový systém v České republice, který se nyní skládá pouze z prvního a třetího pilíře. Druhý pilíř se v důchodovém systému nevyskytuje

již od roku 2016. První pilíř se zabývá důchodovým pojištěním a je řízen státem. Naopak součástí třetího pilíře je doplňkové penzijní spoření.

Obrázek 1 Aktuální důchodový systém v České republice

Zdroj: vlastní zpracování, Škvára (2016)

3.2.2 Strategie spoření a účastnické fondy

Strategie spoření je způsob rozdělení finančních prostředků účastníka mezi účastnické fondy (Škvára, 2016, s. 10).

Dle Škváry (2016, s. 12) jsou účastnické fondy vedeny penzijními společnostmi a fungují podobně jako podílové fondy. Česká národní banka schvaluje investiční strategii každého fondu. Uložení peněz ve fondech účastníkům přinese vedle možnosti daňového zvýhodnění i zhodnocení všech příspěvků včetně státního příspěvku a příspěvku od zaměstnavatele (Česká spořitelna – penzijní společnost, a. s., 2022a).

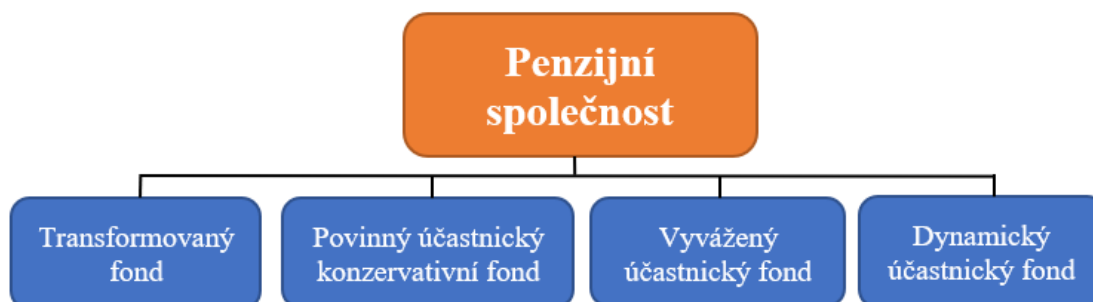
Škvára (2016, s. 18) odpovídá na otázku, pro jaký fond se má rozhodnout klient, který nerozumí investicím. Ne každý se v dané problematice vyzná, a proto je součástí smlouvy i investiční dotazník, po jehož vyhodnocení doporučí penzijní společnost vhodnou investiční strategii.

Účastnické fondy se od sebe odlišují způsobem zhodnocování prostředků (Česká spořitelna – penzijní společnost, a. s., 2022a). Všechny penzijní společnosti jsou povinny založit povinný konzervativní účastnický fond (Škvára, 2016, s. 12). Dle Syrového a Tyla (2020, s. 190) jsou povinně konzervativní fondy určeny především pro konzervativní investory, kteří očekávají kladný výnos za nízkého rizika. V dlouhodobém horizontu se u nich dá očekávat nižší výnos než u jiných fondů, na druhou stranu je ale málo pravděpodobný záporný výnos, který však hrozí u dalších fondů. Transformovaný fond spravuje prostředky účastníků z původních produktů penzijního připojištění, kteří uzavřeli smlouvu do konce roku 2012, do fondu již proto nelze vstupovat (Česká spořitelna – penzijní společnost, a. s., 2022b).

Dle České spořitelny – penzijní společnosti, a. s. (2022) ostatní účastnické fondy, které nabízí investování do různých investičních nástrojů, se od sebe odlišují strukturou podkladových aktiv. Jsou to fondy vyvážené, které investují převážně do dluhopisů, ale i do akcií, proto lze očekávat výkyvy. Fondy jsou ideální pro ty, kteří očekávají vyšší zhodnocení úspor. Dále fondy dynamické, kde lze předpokládat nejvyšší možné zhodnocení vložených prostředků. Fondy investují převážně do akcií, proto se musí počítat se zřetelnými výkyvy. Výnos se doposud pohybuje mezi 6 % p.a. a 8 % p.a. (Syrový, Tyl, 2020, s. 190). V neposlední řadě existují další alternativní fondy jako například fond etický u České spořitelny – penzijní společnosti, a. s. Tento fond nabízí ustálené zhodnocení prostředků se zodpovědným přístupem k životnímu prostředí.

Obrázek 2 znázorňuje účastnické fondy penzijních společností ve 3. pilíři důchodového systému, které se od sebe odlišují způsobem zhodnocování finančních prostředků a svou rizikovostí.

Obrázek 2 Účastnické fondy ve 3. pilíři

Zdroj: vlastní zpracování, Česká spořitelna – penzijní společnost, a. s. (2022a)

3.2.3 Státní příspěvek

Rubeš (2013, s. 88) tvrdí, že k získání státního příspěvku existují určité podmínky, které jsou potřeba vzít v úvahu. Účastníci, kteří si mohou nárokovat státní příspěvek ke svému spoření, musí mít trvalý pobyt na území České republiky nebo bydliště na území členského státu Evropské unie, popřípadě Evropského hospodářského prostoru. Pokud jsou splněny tyto dvě základní podmínky, pak se zároveň musí účastnit důchodového pojištění nebo veřejného zdravotního pojištění v České republice či být poživitelem důchodu z českého pojištění, tj. důchod invalidní nebo starobní.

Rubeš (2013, s. 88) uvádí, že nárok na příspěvek mají i občané jiných zemí, pokud mají bydliště na území České republiky. Současně ale musí být splněna alespoň jedna ze tří podmínek, které jsou uvedeny již výše.

Rubeš (2013, s. 88) také zmiňuje, co nastává, když klient přestane splňovat podmínky. Neznamená to zrušení již sjednané smlouvy, ale klient pouze přijde o nárok na státní příspěvek. Smlouva zůstává nadále platná a je možné pokračovat ve spoření. Jakmile dojde znovu ke splnění povinných podmínek, klient bude od dalšího období opět získávat státní příspěvky.

V tabulce 2 jsou uvedeny aktuální výše státního příspěvku při různých vkladech účastníků. Výše státního příspěvku činí minimálně 90 Kč měsíčně, pokud však účastník přispívá minimálně částku 300 Kč (Asociace penzijních společností ČR, 2022). Pokud spoří měsíčně méně než 300 Kč, nemá nárok na státní příspěvek, do spoření ale musí vložit nejméně 100 Kč pro zachování smlouvy (Škvára, 2016, s. 18). Maximální částku, kterou může účastník získat je 230 Kč za měsíc a to, pokud bude měsíčně spořit nejméně 1000 Kč (Asociace penzijních společností ČR, 2022). Za rok může klient získat od státu maximální částku až 2 760 Kč (NN Pojišťovna, 2022). Účastníkovi může přispívat také jeho zaměstnavatel, tyto příspěvky však podléhají daňovému zvýhodnění (Asociace penzijních společností ČR, 2022).

Tabulka 2 Státní příspěvky poskytované ke spoření od roku 2013, uvedené v Kč

Příspěvek účastníka (Kč)	Státní příspěvek (Kč)
méně než 300	0
300	90
400	110
500	130
600	150
700	170
800	190
900	210
1000 a více	230

Zdroj: vlastní zpracování, Asociace penzijních společností ČR (2022)

Na webových stránkách ČSOB Penzijní společnosti, a. s. (2017) je uvedeno, že na bankovní účet účastníka jsou státní příspěvky připisovány čtyřikrát za rok. Za 1. čtvrtletí je příspěvek připisován v květnu, za 2. čtvrtletí v srpnu, za 3. čtvrtletí v listopadu a za poslední, čtvrté čtvrtletí, je státní příspěvek připisován v únoru následujícího roku.

3.2.4 Daňové zvýhodnění příspěvku účastníka a příspěvku od zaměstnavatele

Rubeš (2013, s. 92) uvádí, že pokud klient dokáže naspořit za rok částku vyšší než 12 000 Kč, má možnost si prostředky, přesahující 12 000 Kč, odečíst od základu daně z příjmu fyzické osoby, maximálně však 24 000 Kč za rok.

Aby bylo možné odečíst maximální částku, je potřeba za rok naspořit alespoň 36 000 Kč čili je potřeba ukládat 3 000 Kč za měsíc (Měsec.cz, 2022b). Zpět na daních tím pádem lze získat až 3 600 Kč (Asociace penzijních společností ČR, 2022). Započítává se výhradně samotné spoření klienta bez příspěvků zaměstnavatele (Rubeš, 2013, s. 92).

Tabulka 3 znázorňuje, jak se odvíjí daňová úspora od výše státního příspěvku. Dle Asociace penzijních společností ČR (2022) daňová úspora činí 0 Kč, pokud je příspěvek do 1000 Kč. Od této částky se daňová úspora postupně navyšuje. Pokud účastník vkládá měsíčně 1 500 Kč, za rok získá od státu maximální státní příspěvek 2 760 Kč, na daních zpět získá 900 Kč čili na státních příspěvcích a daňové úspoře získá celkem 3 660 Kč. Jestliže účastník ukládá za měsíc částku 2 000 Kč, ročně získá státní příspěvek 2 760 Kč a zpět na daních získá 1800 Kč, dohromady získává 4 560 Kč. Pokud se spoří částka, která činí 3 000 Kč a více, státní příspěvek zůstává stále 2 760 Kč, na daních se zpět vrátí možné maximum čili 3 600 Kč, od státu získáme dohromady 6 360 Kč.

Tabulka 3 Daňové zvýhodnění v závislosti na státním příspěvku, uvedené v Kč

Měsíční příspěvek účastníka	Státní příspěvek (měsíčně)	Státní příspěvek (ročně)	Daňová úspora (ročně)	Celkem (ročně)
300	90	1080	0	1080
1000	230	2760	0	2760
1500	230	2760	900	3660
2000	230	2760	1800	4560
3000 a více	230	2760	3600	6360

Zdroj: vlastní zpracování, Asociace penzijních společností ČR (2022)

Rubeš (2013, s. 93-94) uvádí, že mimo daňových odpočtů a státních příspěvků existuje také zvýhodnění příspěvků od zaměstnavatelů, kteří zaměstnancům přispívají na spoření. Po stravenkách lze tvrdit, že příspěvek na doplňkové penzijní spoření je nejvíce poskytovaná výhoda pro zaměstnance.

Gola (2019) uvádí, že zaměstnavatelé mohou přispívat libovolnou částkou, daňové osvobození se nicméně týká limitu 50 000 Kč za rok. Pokud však zaměstnavatel přispívá zároveň i na smlouvu o životním pojištění, kterého se také týká daňové osvobození, tak limit pro zaměstnavatelské příspěvky se nezmění a je stále 50 000 Kč.

3.2.5 Výhody a nevýhody doplňkového penzijního spoření

Doplňkové penzijní spoření se řadí mezi nejbezpečnější způsoby investování, jelikož se penzijní společnosti řídí právními předpisy a zároveň na ně dohlíží státní instituce jako Česká národní banka, Ministerstvo financí a depozitář (UNIQA pojišťovna, a. s., 2022).

Dle webového portálu Porovnej24.cz (2021) se řadí mezi jeho hlavní výhody především státní příspěvek, který získává účastník dle spořené částky. Aby měl nárok na tento příspěvek musí spořit minimálně 300 Kč měsíčně, státní příspěvek pak měsíčně činí minimálně 90 Kč, maximálně však 230 Kč. Ročně lze získat na státních příspěvcích až 2 760 Kč. Peníze, které si klient spoří, získá na konci v plné výši, navýšenou o státní příspěvek.

Jako další výhodu Komerční banka, a. s. (2022a) považuje to, že má účastník doplňkového penzijního spoření možnost si snížit základ daně z příjmu fyzické osoby. Ročně lze získat zpět na daních až 3 600 Kč.

UNIQA pojišťovna, a. s. (2022) považuje doplňkové penzijní spoření za velice flexibilní, jelikož placení příspěvků lze kdykoliv zrušit nebo upravit výši částky příspěvku, popřípadě změnit strategii spoření. Dále je možné na smlouvě vyznačit osobu nebo osoby, které získají vložené prostředky, a to mimo dědické řízení. Jestliže osoby nejsou vyznačeny, prostředky získají právoplatní dědici.

Za výhodu také považuje to, že v rámci předdůchodu lze získat vyplacení naspořených prostředků 5 let před dosáhnutím řádného důchodového věku (UNIQA pojišťovna, a. s., 2022).

V neposlední řadě lze dle Škváry (2016, s. 23) doplňkové penzijní spoření založit také dětem, a to od 1.1.2016, předtím si ho mohli založit pouze osoby, které dovršili 18. roku života. Dětem ho může založit jeden ze zákonných zástupců nebo jeden z prarodičů dítěte, ti však musí mít plnou moc od zákonného zástupce.

Hlavní nevýhodou je dle webového portálu Porovnej24.cz (2021) to, že celou naspořenou částku se státními příspěvky lze vybrat až za delší dobu. Pokud dojde k předčasnému ukončení sjednaného doplňkového penzijního spoření, klientovi se odepré nárok na státní příspěvky a peníze, které ušetřil zásluhou daňového zvýhodnění, musí navrátit.

3.2.6 Předdůchod jako jedna z forem dávek vyplacení starobní penze

Účastník doplňkového penzijního spoření má možnost smlouvu vypovědět nebo po splnění všech zákonných podmínek požádat o několik forem vyplacení naspořené částky (Česká spořitelna – penzijní společnost, a. s., 2021, s. 12). Dle Škváry (2016, s. 21) se jedná se o řádné ukončení, tj. předdůchod, jednorázové vyrovnání, invalidní penzi na určenou dobu a starobní penzi na určenou dobu. Dále uhrazení jednorázového pojistného, tj. penze na přesně stanovenou dobu s přesně stanovenou výší důchodu a doživotní penze. V neposlední řadě předčasné ukončení smlouvy, tj. odbytné.

Šídlo (2021) popisuje předdůchod, který je vyplácen z vložených a zhodnocených prostředků do doplňkového penzijního spoření u dané penzijní společnosti, součástí jsou i příspěvky od zaměstnavatele. Za výhodu považuje to, že v rámci předdůchodu lze získat vyplacení naspořených prostředků 5 let před dosáhnutím řádného důchodového věku.

Dle Syrového (2012, s. 133-135) jsou předdůchody například pro lidi, kteří mají pár let do penze, ale ztratí zaměstnání a nové již nemohou najít, tudíž jsou jejich příjmy ohroženy. Finance získané z účastnických fondů se dají využít ke zlepšení životní úrovně

v období před důchodem. Šídlo (2021) uvádí, že čerpat předdůchod je mnohem výhodnější než pobírání předčasného důchodu od státu, ten totiž zřetelně poníží výši starobní penze. Možné je však čerpání obou penzí zároveň.

Předdůchod lze začít využívat maximálně 5 let před dosáhnutím řádného důchodového věku (Šídlo, 2021). Minimální doba pro pobírání předdůchodu jsou 2 roky, samotná délka čerpání není omezena (Předdůchod.cz, 2017).

Dle Syrového (2012, s. 136) v době, kdy se čerpá předdůchod, a dané osoby nepracují, stát platí za dané osoby zdravotní pojištění. Zároveň se tato doba počítá do výpočtu důchodu čili se stále považují za ekonomicky aktivní obyvatele. Podmínka, která je v tomto případě nutná, je být účastníkem doplňkového penzijní spoření, a to minimálně 60 měsíců čili alespoň 5 let (Předdůchod.cz, 2017). Dále je nutné mít na svém finančním účtu u penzijní společnosti naspořeno dostatečné množství peněžních prostředků (Syrový, 2012, s. 136). Částka, která je potřebná na každý měsíc v době předdůchodu, jest formulována jako 30 % průměrné hrubé mzdy (Syrový, 2012, s. 136). K roku 2021 částka činí 10 383 Kč, ta byla vypočtena za období 1. – 3. čtvrtletí roku 2020 dle Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky (Předdůchod.cz, 2017).

Tabulka 4 znázorňuje minimální výši úspor pro čerpání předdůchodu v období od 2 do 5 let. Měsíční výše musí odpovídat hodnotě 30 % z průměrné hrubé mzdy, která k roku 2021 činí 10 383 Kč, proto je počítáno s touto částkou (Předdůchod.cz, 2017). Jelikož předdůchod je nutné čerpat minimálně 2 roky, dávky musí odpovídat 24 měsícům. Měsíční čistá dávka předdůchodu je vynásobena s minimálním počtem měsíců, s každým dalším následujícím rokem je do výpočtu přidána částka za dalších 12 měsíců. Z toho plyne, že na dvouletý předdůchod je potřeba mít úspory ve výši přibližně 249 192 Kč, na tříletý 373 788 Kč, čtyřletý 498 384 Kč a na pětiletý je potřeba mít alespoň 622 980 Kč (Předdůchod.cz, 2017).

Tabulka 4 Minimální výše úspor pro čerpání předdůchodu (hodnoty pro rok 2021)

Minimální měsíční čistá dávka předdůchodu (v Kč)	Minimální výše úspor na čerpání předdůchodu (v Kč)			
	2 roky	3 roky	4 roky	5 let
10 383	249 192	373 788	498 384	622 980

Zdroj: vlastní zpracování, Předdůchod.cz (2017)

3.3 Alternativní formy spoření na důchod

Ve většině případů k pobíranému státnímu důchodu nebude zřejmě doplňkové penzijní spoření dostatečné k uhrazení všech výdajů, které budou muset platit lidé při odchodu do starobní penze, proto je dobré využívat i jiné alternativní spoření na důchod, jako jsou například spořicí účty, termínové vklady, stavební spoření nebo investice, jak na kapitálovém trhu, tak i mimo kapitálový trh.

Janda (2011, s. 141) tvrdí, že v praxi je nejvýhodnější mít své úspory uložené na více míst než mít vše uložené na osobním účtu, kde nedochází k žádnému zhodnocení, proto je vhodné pro úspory využít vhodné spořicí nebo investiční nástroje jako např. spořicí účty, termínované vklady, investice do akcií, dluhopisů nebo otevřených podílových fondů. Dále tvrdí, že pro někoho může být investice i zakoupení nemovitosti, pozemku nebo zemědělské půdy. Prodejem a poté investováním lze navýšit jejich výnosnost.

V dnešní době nelze opomenout inflaci. Syrový a Tyl (2020, s. 90) uvádí, že ta hrozí zejména v dlouhodobém horizontu spoření. K zajištění před inflací je nákup aktiv, těmito aktivy jsou nemovitosti, komodity a akcie, zároveň se dlouhodobě snižuje riziko investice do těchto aktiv. Z dlouhodobého hlediska se dluhopisy mohou stát mnohem rizikovější, než akcie a komodity.

3.3.1 Stavební spoření

Dle Syrového (2022, s. 88) stavební spoření představuje produkt, který nejspíše každý vlastní, popřípadě ho alespoň dobře zná. Stavební spoření je využíváno jako spořicí nástroj, kam se pravidelně měsíčně ukládají peníze a na konci šestiletého období jsou vybrány, pokud se účastník nerozhodne ve spoření pokračovat dál. Dále uvádí, že tato forma

spoření má pevně daný výnos ve smlouvě o stavebním spoření, proto je známo, jaká výše se na konci obdrží. Z toho důvodu je považováno za jedno z nejvíce konzervativních investic.

Z investičního hlediska neexistuje žádné riziko, až na znehodnocení získaných prostředků z důvodu inflace, se kterou se v dnešní době musí počítat (Syrový, 2022, s. 88). Dle Moneta Money bank (2021) státní příspěvek činí maximálně 2 000 Kč na osobu za rok. Lze si založit více stavebních spoření v různých bankách, stát ale přispěje jen na ty, o které je požádáno, celkově však do výše 2 000 Kč ročně. Příspěvek je počítán jako 10 % z naspořené částky za celý kalendářní rok. Nejlepší zhodnocení je získáno, pokud se za rok na spoření vloží alespoň 20 000 Kč, může to být jednorázově nebo v menších částkách.

Jako hlavní nevýhodu Syrový (2022, s. 88) uvádí likviditu stavebního spoření. Vybrat peníze je možné až po uplynutí 6 let spoření, při předčasném ukončení se přichází o státní podporu, která činí značnou část výnosu. Zároveň se přichází o prostředky, které byly vynaloženy na poplatky za založení smlouvy a za vedení účtu.

Pro klienty, kteří jsou ochotni podstoupit vyšší investiční riziko, není vhodné pro dosahování dlouhodobých cílů jako je zajištění na penzi z důvodu nízkého zhodnocení, oproti jiným nástrojům jako např. investice do akcií, které nabízejí vyšší potencionální výnos (Syrový, 2022, s. 89-90).

V praxi to bývá tak, že je sjednáno stavební spoření, a když je dostatek prostředků, je zvolen i akciový fond, který je výhodnější z hlediska dlouhodobých cílů (Syrový, 2022, s. 89-90).

3.3.2 Termínované vklady

Dle Málka, Oškrdalové a Valoucha (2010, s. 65) termínované vklady jsou vklady s přesně stanoveným časovým obdobím, po který jsou peněžní prostředky fixované na bankovních účtech.

Podle Vokřála (2021) se termínované vklady dělí dle typu úroku. Existují dva typy, a to fixní a variabilní sazby. Fixní sazba má pevně stanovený úrok, zatímco variabilní sazba obvykle závisí na úrokových sazbách České národní banky a dle ní se úrok mění.

Dle Moneta Money bank (2022) lze také dělit na revolvingové termínované vklady a jednorázové termínované vklady. Revolvingové termínované vklady se automaticky, v době splatnosti, obnovují na další období. V den, kdy dojde k obnově vkladu, se může

změnit úroková sazba, zároveň je možná úprava vložené částky nebo výběr peněz. Naopak jednorázové vklady jsou vklady na přesně stanovenou dobu s pevně stanoveným úrokem.

Dle Málka, Oškrdalové a Valoucha (2010, s. 65) se dále člení na krátkodobé, kde je splatnost do jednoho roku, poté střednědobé, tam je splatnost od jednoho roku do pěti let, a na dlouhodobé termínované vklady, kde je splatnost delší než pět let.

Termínovaný vklad je označován za konzervativní spořicí produkt. Výše úrokové sazby je odvíjena od sazeb České národní banky (Komerční banka, 2022b). Také je ovlivňována dalšími faktory, jako jsou objem vložené částky a doba spoření (Moneta Money bank, 2022).

Úroková sazba je obvykle mírně vyšší než u spořicích účtů a výrazně vyšší než u běžných bankovních účtů (Málek, Oškrdalová, Valouch, 2010, s. 65-66).

Dle Syrového (2022, s. 96) je třeba zohlednit i daň z úroku, a to jak u termínovaných vkladů, tak u spořicích účtů. Úroky bankovních nabídek jsou uvedeny před zdaněním. Daňová sazba činí 15 %, proto je čistý výnos pro investora nižší, než je vidět v nabídkách bank.

Moneta Money bank (2022) označuje za hlavní výhodu termínovaných vkladů pevně stanovenou úrokovou sazbu, která je garantovaná po celou dobu vkladu. Za další označuje to, že vložené peněžní prostředky jsou ze zákona pojištěny až do výše vkladu, maximálně však do 100 000 EUR.

Syrový (2022, s. 96) upozorňuje na riziko, které může nastat, pokud by došlo ke krachu banky, kde je sjednaný termínovaný vklad nebo spořicí účet. Vkladem jsou bance půjčovány peněžní prostředky, ta s nimi nadále obchoduje, proto je důležité pojištění vkladů. Fond pojištění vkladů toto riziko eliminuje.

3.3.3 Investice do podílových fondů

Odvážnější mohou investovat například do podílových fondů (Nováková, 2021). Dle Fio banky, a. s. (2022) jsou podílové listy investičních fondů vhodné pro lidi, kteří začínají investovat a chtějí si vyzkoušet, jaké to je obchodovat s cennými papíry. Ocení je ale i zkušení investoři, pro které by investice mohla být zajímavý doplněk jejich současných portfolií. K doplňkovému penzijnímu spoření se doporučuje investovat právě do podílových fondů (Nováková, 2021).

Fio banka, a. s. (2022) uvádí, že podílový fond je soubor aktiv jako jsou například akcie, dluhopisy či realitní fondy, které jsou profesionálně spravovány investiční

společností. Investor po nákupu podílových listů získává část majetku fondu a stává se podílníkem. Hájková (2022) uvádí, že odborníci z investiční společnosti dokážou nashromáždit mnohem větší objem informací než individuální investoři, jsou schopni vyhledat nejatraktivnější investiční příležitosti. Cílem je, co nejvíce zvětšit kapitál, aby přilákali nové investory, kteří jim přinesou zisk ve formě provize.

Podle Fio banky, a. s. (2022) lze investovat do podílových fondů jednorázově, hodnota vkladu však musí činit minimálně 5 000 Kč, nebo pravidelně, podmínka pravidelného investování spočívá v investici minimálně 300 Kč měsíčně.

Podle Hájkové (2022) lze podílové fondy vybírat dle rizikovosti a potenciální výnosnosti. Rozděleny jsou na konzervativní, vyvážené a dynamické fondy. U konzervativních fondů je cílem především ochránit vložené peněžní prostředky před znehodnocením a nelze předpokládat vysoký výnos. U vyvážených a dynamických fondů lze z dlouhodobého hlediska naopak očekávat vyšší zhodnocení, investor ale musí počítat s vyšší rizikovostí a volatilitou. Z dlouhodobého hlediska mají největší potenciaální možnost výnosu právě fondy dynamické.

Nováková (2021) tvrdí, že statistiky ukazují, jak skoro v naprosté většině dojde u podílových fondů k vyššímu zhodnocení vložených peněz než na termínovaných vkladech. Dle Hájkové (2022) není přesná výše výnosu předem známá, neví se totiž, jak se bude danému fondu dařit. Značné množství podílových fondů se během pandemie koronaviru a válce na Ukrajině dostalo do minusu, což znamená, že i investoři konzervativních fondů prodělávají. Z dlouhodobého hlediska je ale možné předpokládat, že se trhy dostanou zpět a investorům budou opět přinášet zisk.

Jako každé investování, tak i investování do podílových fondů je rizikové. Tyto investice nepodléhají zákonné ochraně bankovních vkladů, a proto je možné realizovat vysoké ztráty (Hájková, 2022).

4 Vlastní práce

Praktická část je zpracována na základě kvantitativního výzkumu, realizována na základě dotazníkového šetření. K dosažení cíle práce a k získání odpovědí výzkumných otázek byl vytvořen dotazník v aplikaci Google Forms, který je od společnosti Google. Určen byl pro respondenty, kteří jsou ve věku 18–65 let, žijících na venkově či městě České republiky.

Dotazník se skládal celkem z 9 otázek a byl rozdělen na 2 části, a to na 4 identifikační a 5 věcných otázek. V identifikační části dotazníku bylo cílem zjistit základní údaje o respondentech, především jejich věk, místo bydliště, nejvyšší dosažené vzdělání a jejich čistý měsíční příjem. Tyto identifikační údaje umožnily zkoumat vybraný vzorek a způsob tvorby finanční rezervy na stáří z různých úhlů pohledů, především v závislosti na místě bydliště. Hlavním úkolem věcné části dotazníku bylo identifikovat, jestli respondenti mají sjednané doplňkové penzijní spoření, v jakém věku začali se spořením a jak velký příspěvek vkládají. Doplňkovou otázkou bylo, jestli využívají i jiné formy spoření a jaké druhy.

Otázky byly formulovány s uzavřenými odpověďmi, u jedné z nich však byla možnost dopsání, jednalo se o poslední otázku, která měla za úkol zjistit, jaké další formy spoření využívají.

Dotazník byl vyhodnocen a zpracován v aplikaci Microsoft Excel 2019. V případě uzavřených otázek jsou výsledky zpracované ve formě výsečových grafů, kde jsou na procentech zobrazeny odpovědi všech respondentů, k tomu jsou vytvořeny tabulky s absolutní a relativní četností. Absolutní četnost reprezentuje počet respondentů v dané kategorii, zatímco relativní četnost vyjadřuje tento počet jako procento z celkového počtu respondentů. Sloupcové grafy znázorňují rozdíly mezi odpověďmi respondentů města a venkova. V rámci poslední otázky, kde byla možnost dopsání, se jednotlivé odpovědi přiřadili k nejčastějším odpovědím, jsou zobrazeny na sloupcovém grafu.

4.1 Charakteristika zkoumaného vzorku

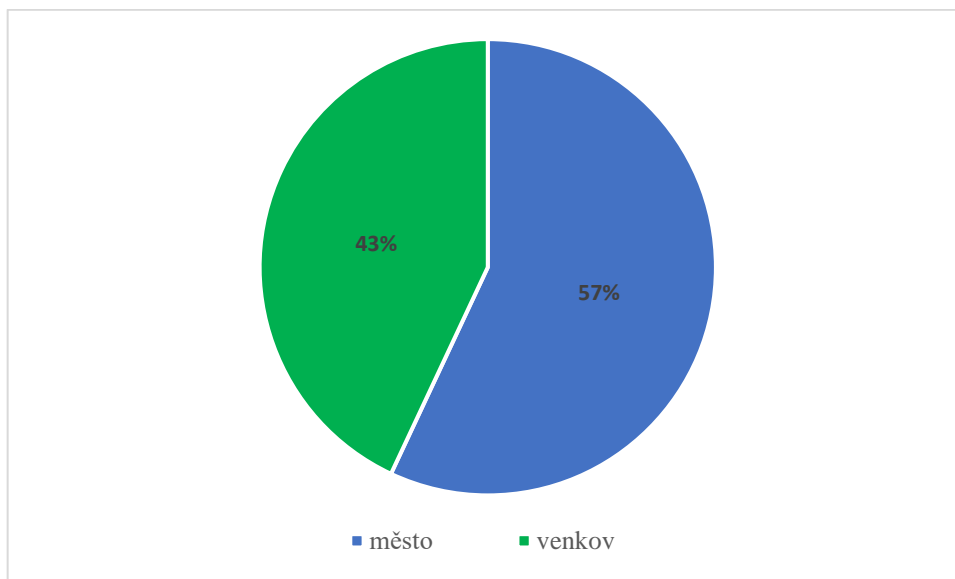
Cílovou skupinou tohoto dotazníkového šetření byli respondenti ve věku 18–65 let žijících na venkově či městě České republiky. Město je zastoupeno obyvateli Prahy a města Brandýs nad Labem-Stará Boleslav, venkov je zastoupen obyvateli z obcí ze Středočeského kraje, především z okresu Praha-východ.

Dle Regionálního informačního servisu (2021) je k 1. 1. 2016 v České republice celkem 6 258 obcí, se statutem města je z tohoto počtu 602 obcí. Ve Středočeském kraji se nachází 1 144 obcí, z nichž 83 obcí má statut města. Na začátku roku 2022 bylo v Praze dle Českého statistického úřadu (2022a) zaznamenáno 1 275 406 obyvatel a ve Středočeském kraji 1 386 824 obyvatel.

Výzkum se uskutečnil v lednu 2023, dotazník byl přístupný po dobu 3 týdnů, a byl distribuován pomocí sociálních sítí, především byl vložen do facebookových skupin vybraných obcí, a to do skupiny Brandýs nad Labem-Stará Boleslav a Brázdim. Další respondenti byli osloveni osobně a prostřednictvím emailu, to se týká především respondentů z Prahy.

Dotazníku se zúčastnilo 172 respondentů, z čehož 98 bylo z města a 74 z venkova, podílové zastoupení činí 57 % a 43 %, jak lze vidět z Grafu 1.

Graf 1 Rozdělení respondentů na město a venkov

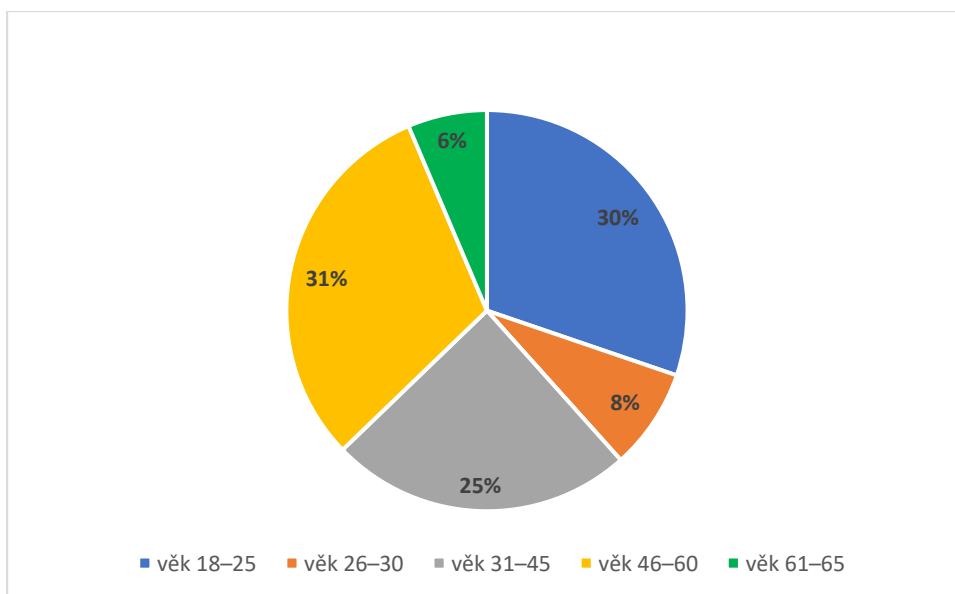

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

4.1.1 Věk respondentů

Nejvyšší zastoupení měly skupiny respondentů ve věku 18–25 a 46–60. Tyto skupiny představovaly 30 % a 31 % z celkového počtu respondentů. Naopak nejmenší podíl, a to 6 %, získala skupina respondentů, kteří jsou ve věku 61–65 let. Celkový přehled rozdělení věku respondentů znázorňuje Graf 2.

Graf 2 Rozdělení respondentů dle věku

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Celkový přehled rozdělení věku respondentů a jejich absolutní a relativní četnosti jsou vyobrazeny v Tabulce 5.

Tabulka 5 Absolutní a relativní četnost věků všech respondentů

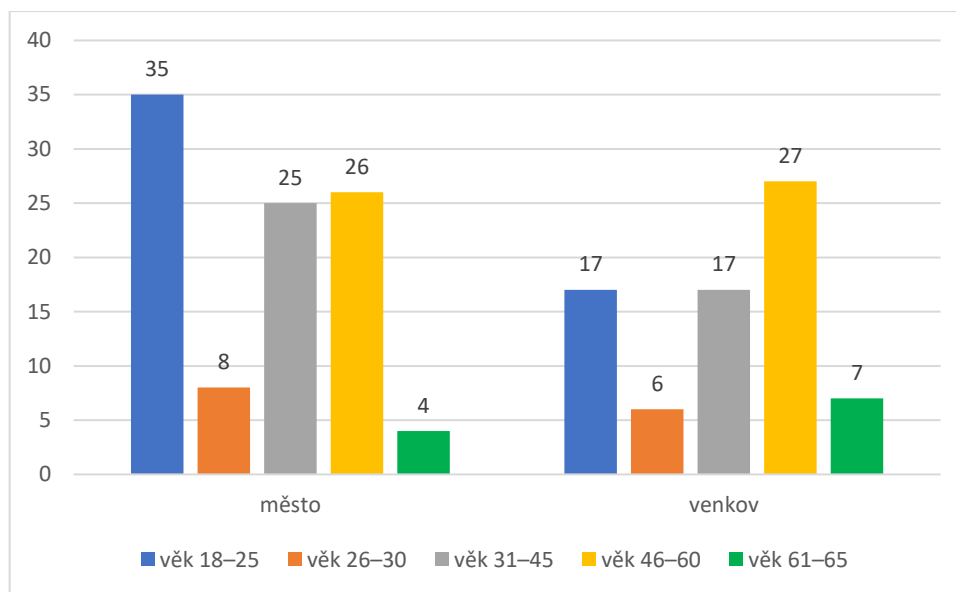
Věková skupina	Absolutní četnost	Relativní četnost
18–25	52	30 %
26–30	14	8 %
31–45	42	25 %
46–60	53	31 %
61–65	11	6 %
Celkem	172	100 %

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Graf 3 znázorňuje rozvržení věků respondentů v rámci rozdělení na město a venkov.

Z grafu je patrné, že každá věková skupina má jiný počet respondentů a z toho plyne, že u kategorie s menším počtem respondentů nejsou výsledky tak spolehlivé. Především se to týká věkových skupin 26–30 a 61–65. Naopak nejččetnější zastoupení mají věkové skupiny 18–25 a 46–60.

Graf 3 Věk respondentů podle bydliště

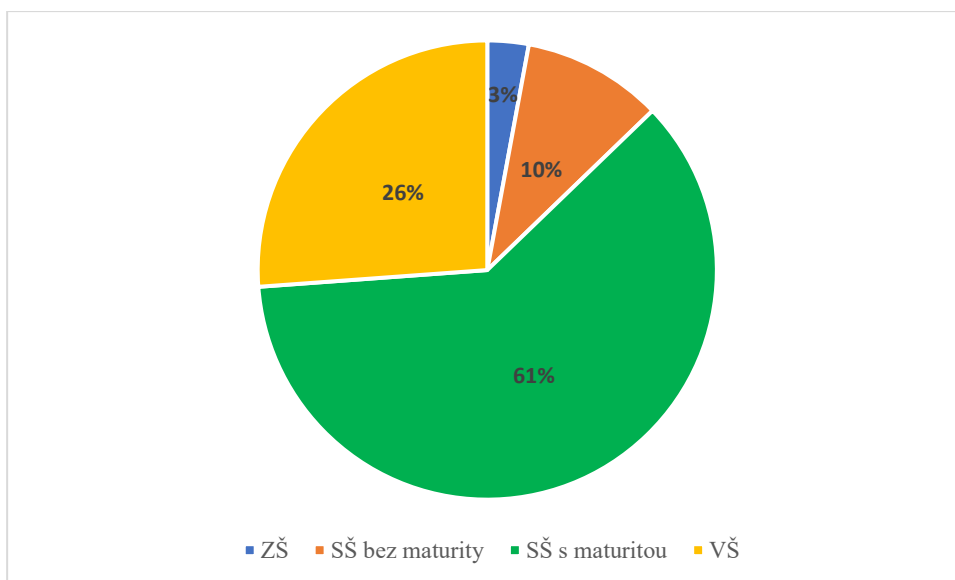
Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

4.1.2 Vzdělání respondentů

Dosažené vzdělání všech respondentů znázorňuje Graf 4.

Více než polovina respondentů (61 %) uvádí, že dosáhla středoškolského vzdělání s maturitní zkouškou. Oproti tomu nejméně četnou skupinou byli respondenti se základním vzděláním, kteří byli zastoupeni pouhými 3 %. I v tomto případě lze tvrdit, že u kategorií s menším počtem respondentů nejsou výsledky tak spolehlivé.

Graf 4 Nejvyšší dosažené vzdělání všech respondentů

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Absolutní a relativní četnosti nejvyššího dosaženého vzdělání všech respondentů znázorňuje Tabulka 6.

Tabulka 6 Absolutní a relativní četnosti nejvyššího dosaženého vzdělání

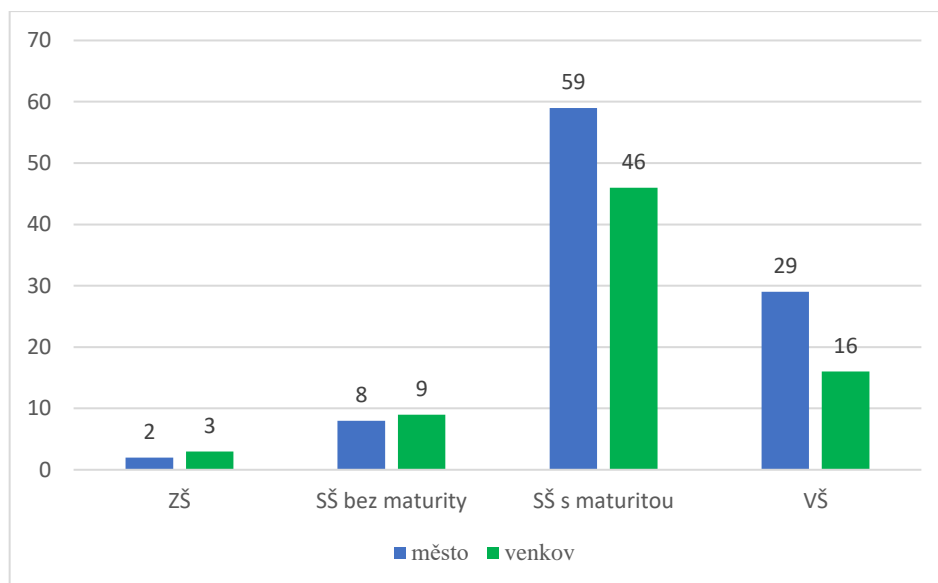
Vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost
ZŠ	5	3 %
SŠ bez maturity	17	10 %
SŠ s maturitou	105	61 %
VŠ	45	26 %
Celkem	172	100 %

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů dle rozdělení na město a venkov je poměrně vyrovnané, toto rozdělení zobrazuje Graf 5.

Z celkového počtu dotazovaných bylo z obou kategorií nejvíce se středoškolským vzděláním s maturitou a vysokoškolským vzděláním. U základního a středoškolského vzdělání bez maturity byla zaznamenána nejnižší četnost, jak ve městě, tak i na venkově, přičemž zastoupení respondentů těchto kategorií bylo velmi podobné.

Graf 5 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů dle rozdělení na město a venkov

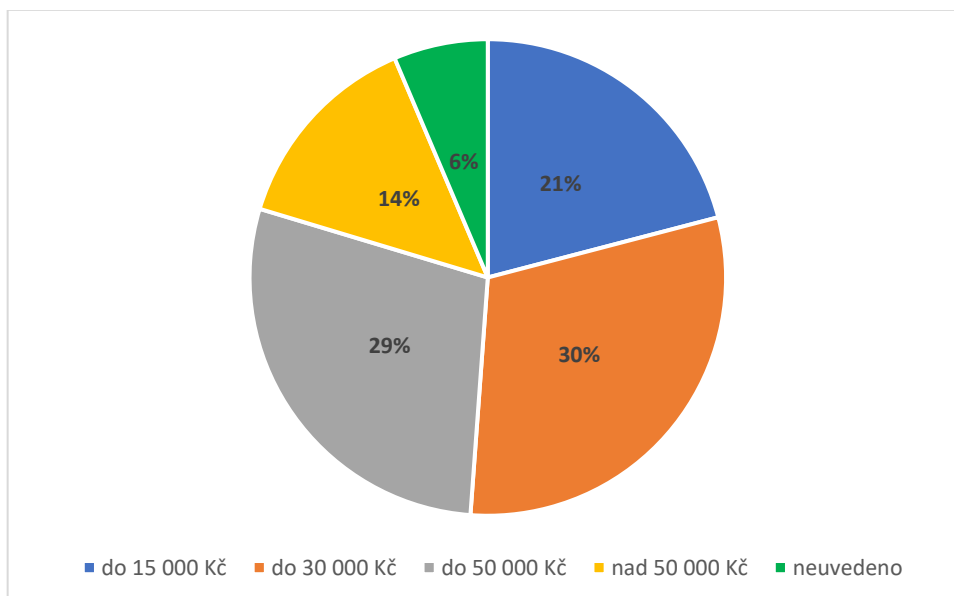
Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

4.1.3 Měsíční příjem respondentů

Měsíční příjmy všech respondentů jsou zobrazeny na Grafu 6.

Nejčetnější příjmové skupiny jsou do 30 000 Kč (30 %) a do 50 000 Kč (29 %), naopak nejméně četná je příjmová skupina nad 50 000 Kč (14 %).

Graf 6 Rozdělení dle příjmů respondentů

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Absolutní a relativní četnosti příjmů všech respondentů znázorňuje Tabulka 7.

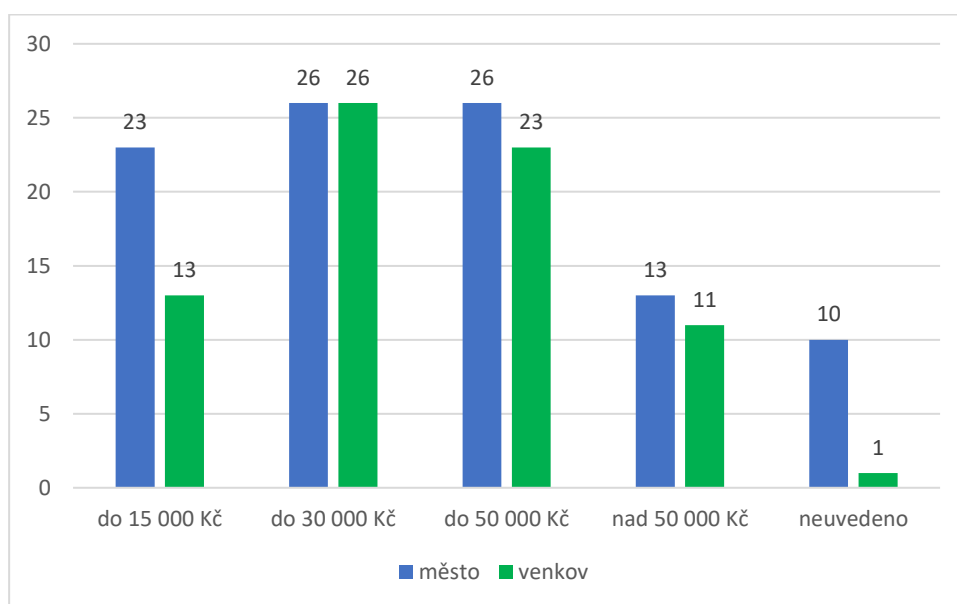
Tabulka 7 Absolutní a relativní četnosti příjmů respondentů

Příjem	Absolutní četnost	Relativní četnost
do 15 000 Kč	36	21 %
do 30 000 Kč	52	30 %
do 50 000 Kč	49	29 %
nad 50 000 Kč	24	14 %
neuveдено	11	6 %
Celkem	172	100 %

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Graf 7 zobrazuje rozdíly mezi měsíčním příjmem respondentů z města a venkova. Příjmové skupiny jsou téměř vyrovnané, však největší odchylka byla zaznamenána u skupiny respondentů s příjmem do 15 000 Kč.

Graf 7 Měsíční příjem dle rozdělení na město a venkov

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Tabulka 8 zobrazuje absolutní a relativní četnosti rozdílů mezi měsíčním příjmem respondentů z města a venkova.

Absolutní četnost reprezentuje počet respondentů v dané příjmové skupině s rozdělením na město a venkov, zatímco relativní četnost vyjadřuje tento počet jako procento z počtu respondentů za dané oblasti čili zvláště na město a venkov.

Tabulka 8 Absolutní a relativní četnost měsíčního příjmu dle rozdělení na město a venkov

Příjmová skupina	Město		Venkov		Celkem
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost	
do 15 000 Kč	23	23 %	13	18 %	36
do 30 000 Kč	26	27 %	26	35 %	52
do 50 000 Kč	26	27 %	23	31 %	49
nad 50 000 Kč	13	13 %	11	15 %	24
neuveдено	10	10 %	1	1 %	11
Celkem	98	100 %	74	100 %	172

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

4.2 Identifikace rozdílů v přístupu k zajištění na stáří

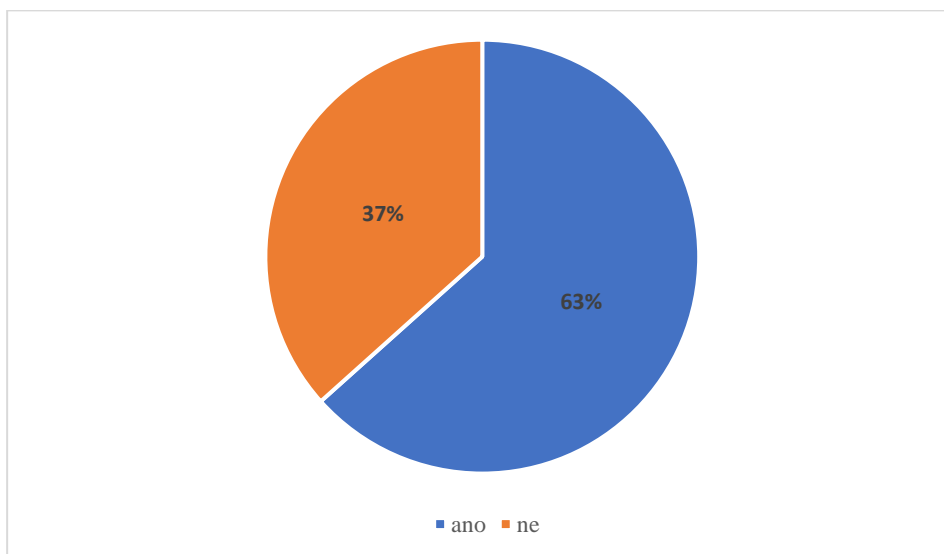
Cílem věcné části dotazníku, který byl rozeslán respondentům, bylo zjistit, zda mají sjednané doplňkové penzijní spoření, v jakém věku začali se spořením na penzi, a jak velký je měsíční příspěvek. V neposlední řadě, jestli využívají jiné formy spoření na penzi, popřípadě jaké druhy.

4.2.1 Sjednané doplňkové penzijní spoření

Účelem první otázky věcné části dotazníku bylo zjistit, zda respondenti mají sjednané doplňkové penzijní spoření, případně zda měli sjednané již dřívější, nyní nefungující penzijní připojištění.

Graf 8 znázorňuje, že 63 % ze 172 dotázaných má sjednané doplňkové penzijní spoření, což odpovídá 109 respondentům. Zbývajících 63 respondentů tento produkt sjednaný nemá.

Graf 8 Otázka č. 1 - Máte sjednané doplňkové penzijní spoření?

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

V Tabulce 9 jsou zobrazeny absolutní a relativní četnosti odpovědí otázky č. 1, která se dotazovala, zda mají respondenti sjednané doplňkové penzijní spoření.

Tabulka 9 Absolutní a relativní četnost odpovědí otázky č. 1

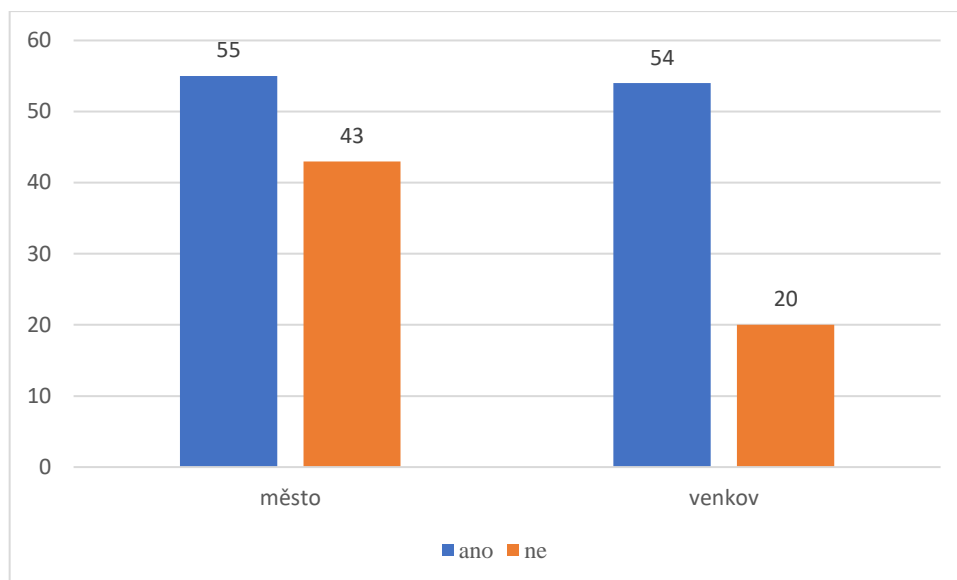
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
ano	109	63 %
ne	63	37 %
Celkem	172	100 %

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Rozdíl mezi sjednaným doplňkovým penzijním spořením v městě a na venkově ukazuje Graf 9.

Z celkového počtu respondentů, kteří se zúčastnili výzkumu, má pouze 109 z nich sjednaný tento produkt, z toho 55 pochází z města a 54 z venkova. Ostatních 63 respondentů produkt sjednaný nemá.

Graf 9 Rozdíly mezi městem a venkovem v sjednaném DPS

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Rozdíl mezi sjednaným doplňkovým penzijním spořením v městě a na venkově znázorňuje Tabulka 10.

Každá oblast je dána jako 100 %, kdy se dané odpovědi rozpočítaly dle počtu respondentů na relativní četnosti.

Podle vypočítaných relativních četností v tabulce je patrné, že více respondentů z venkova (72,9 %) uvedlo, že mají sjednaný produkt, než respondenti z města (56,1 %). To naznačuje, že respondenti z venkova spoří na doplňkovém penzijním spoření více než respondenti z města.

Tabulka 10 Rozdíly v sjednaném DPS mezi městem a venkovem

Odpověď	Město		Venkov		Celkem
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost	
ano	55	56,1 %	54	72,9 %	109
ne	43	43,9 %	20	27,1 %	63
Celkem	98	100 %	74	100 %	172

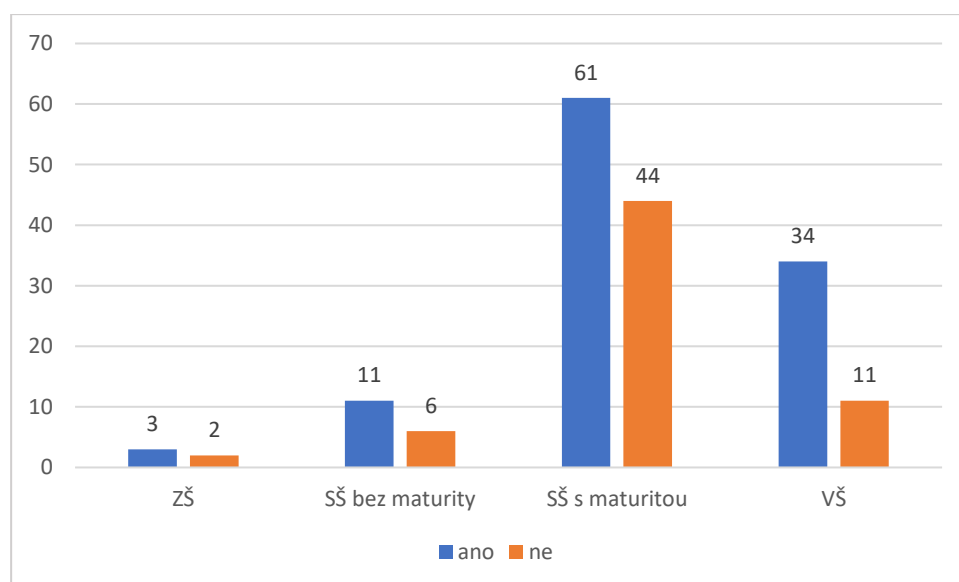
Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Jelikož samotné rozdělení na město a venkov nevypovídá o tom, zda mají respondenti sjednané doplňkové penzijní spoření, je proto nutné rozlišit, jak se na tom podílí faktory, jako jsou např. vzdělání, příjmy a věk respondentů, a jestli to má vliv na sjednání produktu.

Graf 10 znázorňuje rozdíly ve sjednaném doplňkovém penzijním spoření v závislosti na vzdělání obyvatel.

Z celkového počtu dotazovaných bylo nejvíce respondentů se středoškolským vzděláním s maturitou a vysokoškolským vzděláním. U těchto kategorií lze nejvíce určit rozdíly, a zda má vzdělání závislost na spoření obyvatel. V obou kategoriích převládají spíše lidé, kteří sjednaný produkt mají, i přesto jsou však lidé, kteří produkt sjednaný nemají.

Graf 10 Rozdíly ve sjednání DPS v závislosti na vzdělání respondentů

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Tabulka 11 ukazuje, jaký vliv má vzdělání respondentů na sjednání doplňkového penzijního spoření.

Relativní četnost byla počítána pro každou kategorii zvlášť a byla vypočtena z celkového počtu pro danou kategorii dosaženého vzdělání, následně byly relativní četnosti porovnány mezi sebou.

Podle vypočítaných relativních četností v tabulce je patrné, že vzdělání obyvatel má vliv na sjednání doplňkového penzijního spoření.

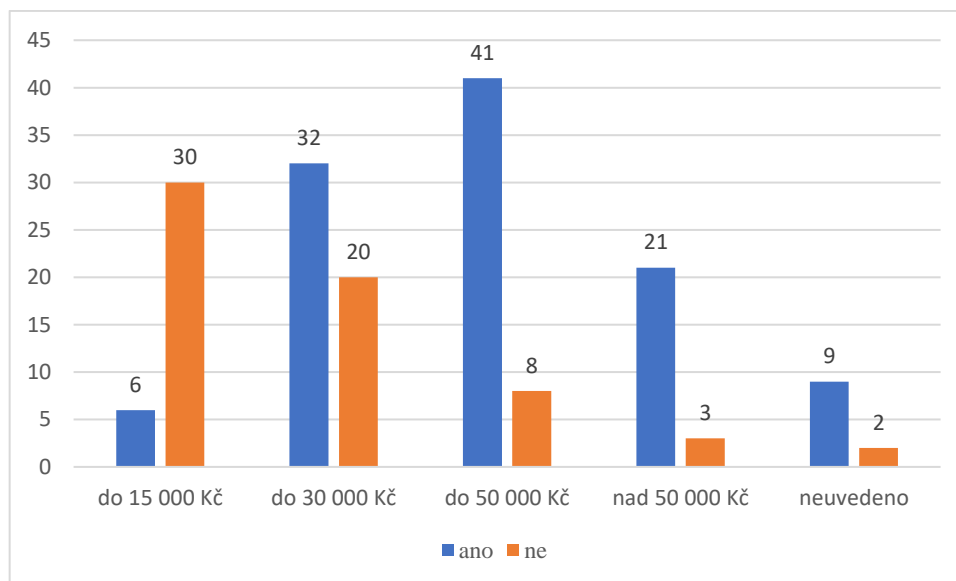
Tabulka 11 Rozdíly ve sjednání DPS v závislosti na vzdělání respondentů

Dosažené vzdělání	Ano		Ne		Celkem
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost	
ZŠ	3	60 %	2	40 %	5
SŠ bez maturity	11	64,7 %	6	35,3 %	17
SŠ s maturitou	61	58,1 %	44	41,9 %	105
VŠ	34	75,6 %	11	24,4 %	45
Celkem	109		63		172

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Graf 11 znázorňuje, jaký vliv mají příjmy obyvatel na sjednání doplňkového penzijního spoření. Z grafu plyne, že s rostoucím příjmem se zvyšuje pravděpodobnost, že lidé mají DPS.

Graf 11 Vliv příjmů obyvatel na sjednání DPS

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Tabulka 12 ukazuje, jaký vliv mají příjmy obyvatel na sjednání doplňkového penzijního spoření.

Relativní četnost byla počítána pro každou příjmovou skupinu zvlášť a byla vypočtena z celkového počtu pro danou odpověď, následně byly relativní četnosti porovnány mezi sebou.

Podle vypočítaných relativních četností v tabulce je patrné, že s rostoucím příjmem se zvyšuje pravděpodobnost, že lidé mají sjednaný produkt doplňkové penzijní spoření.

Tabulka 12 Vliv příjmů obyvatel na sjednání DPS

Příjmová skupina	Ano		Ne		Celkem
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost	
do 15 000 Kč	6	17 %	30	83 %	36
do 30 000 Kč	32	62 %	20	38 %	52
do 50 000 Kč	41	84 %	8	16 %	49
nad 50 000 Kč	21	88 %	3	12 %	24
neuveдено	9		2		11
Celkem	109		63		172

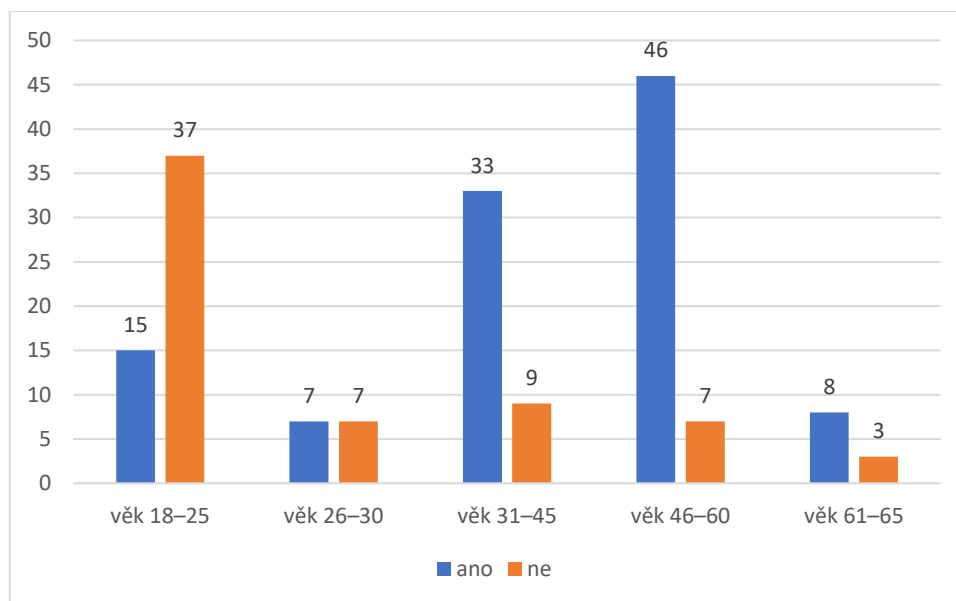
Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Graf 12 znázorňuje, zda věk respondentů má vliv na sjednání produktu DPS.

U nejmladší věkové skupiny převažuje skupina respondentů, kteří nemají sjednaný produkt doplňkové penzijní spoření, zatímco u dalších věkových skupin již převažují respondenti, kteří produkt sjednaný mají, nejlépe to však lze vidět u věkových skupin 31–45 a 46–60.

Z grafu plyne, že s rostoucím věkem je pravděpodobnost, že respondenti mají sjednané doplňkové penzijní spoření, větší.

Graf 12 Vliv věku respondentů na sjednání DPS

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Vliv věku na sjednání doplňkového penzijního spoření znázorněné na procentech ukazuje Tabulka 13.

Relativní četnost byla počítána pro každou věkovou skupinu zvlášť a byla vypočtena z celkového počtu pro danou odpověď, následně byly relativní četnosti porovnány mezi sebou.

Podle vypočítaných relativních četností v tabulce je patrné, že s rostoucím věkem je pravděpodobnost, že respondenti mají sjednané doplňkové penzijní spoření, větší.

Tabulka 13 Vliv věku respondentů na sjednání DPS

Věková skupina	Ano		Ne		Celkem
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost	
18–25	15	28,8 %	37	71,2 %	52
26–30	7	50 %	7	50 %	14
31–45	33	78,6 %	9	21,4 %	42
46–60	46	86,8 %	7	13,2 %	53
61–65	8	72,7 %	3	27,3 %	11
Celkem	109		63		172

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

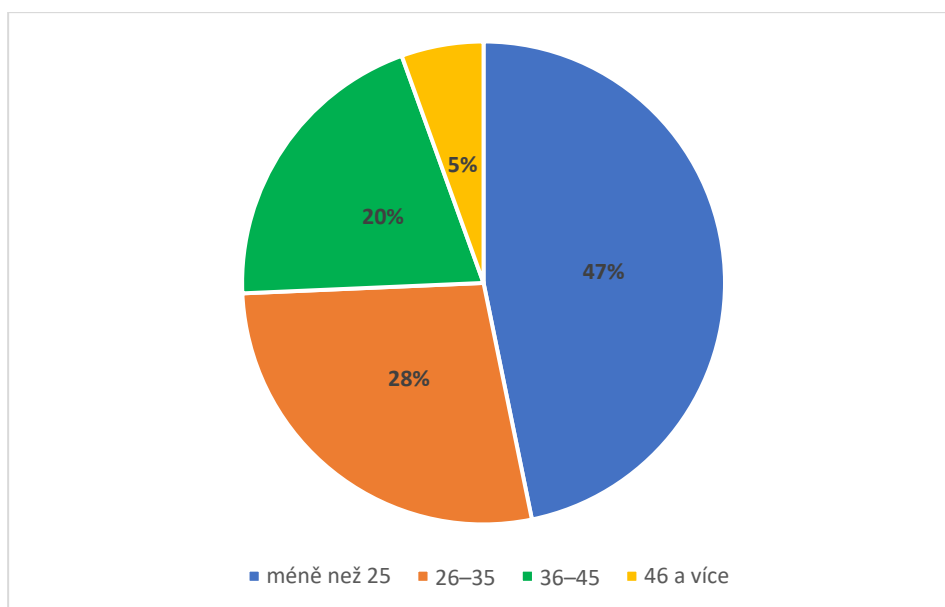
4.2.2 Začátek spoření na doplňkové penzijní spoření

Záměrem druhé otázky bylo zjistit, v jakém věku respondenti začali spořit na doplňkové penzijní spoření. Možnost sjednání doplňkového penzijní připojištění, předchůdce doplňkového penzijního spoření, existovala až od roku 1994, z toho vyplývá, že dřív spořit ani nebylo možné. To znamená, že tím jsou výsledky ovlivněny u starších věkových skupin.

Graf 13 ukazuje, v jakém věku respondenti začali spořit na doplňkové penzijní spoření.

Nejčetnější skupinou jsou ti, kteří začali spořit do 25 let. S věkem přibývajícím, ubývá procent respondentů, kteří začínají spořit. Pouze 6 respondentů, tj. 5 % uvedlo, že začali spořit ve věku 46 a více.

Graf 13 Otázka č. 2: Kdy jste začali spořit na doplňkové penzijní spoření?

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Tabulka 14 znázorňuje absolutní a relativní četnosti odpovědí otázky č. 2, která měla za úkol zjistit, kdy respondenti začali spořit na doplňkové penzijní spoření.

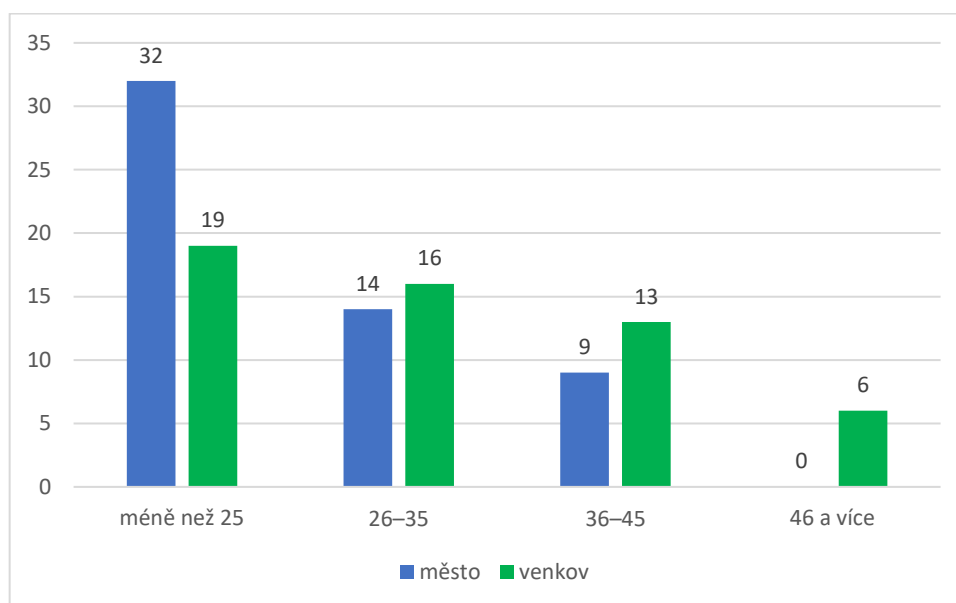
Tabulka 14 Absolutní a relativní četnost odpovědí otázky č. 2

Začátek spoření	Absolutní četnost	Relativní četnost
méně než 25	51	47 %
26–35	30	28 %
36–45	22	20 %
46 a více	6	5 %
Celkem	109	100 %

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Graf 14 prezentuje, že obyvatelé města začínají spořit významně dříve než obyvatelé venkova. Jak ve městě, tak i na venkově platí, že počet těch, kteří začínají spořit, se snižuje se zvyšujícím se věkem.

Graf 14 Rozdíly v začátku spoření mezi městem a venkovem

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Tabulka 15 procentuálně ukazuje rozdíly v začátku spoření mezi respondenty města a venkova.

Relativní četnost byla počítána pro každou věkovou skupinu zvlášť a byla vypočtena z celkového počtu pro město i venkov, následně byly relativní četnosti porovnány mezi sebou.

Podle vypočítaných relativních četností v tabulce je patrné, že respondenti z města začínají více spořit v mladším věku, a to do 25 let, relativní četnost dalších věkových skupin

se s každou další snižuje. Zatímco dotazovaní z venkova začínají spořit spíše později, od 26 let a výše, relativní četnost se s každou další věkovou skupinou zvyšuje.

Tabulka 15 Rozdíly v začátku spoření mezi městem a venkovem

Věková skupina	Město		Venkov		Celkem
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost	
méně než 25	32	62,7 %	19	32,3 %	51
26–35	14	46,7 %	16	53,3 %	30
36–45	9	40,9 %	13	59,1 %	22
46 a více	0	0 %	6	100 %	6
Celkem	55		54		109

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

4.2.3 Měsíční spořený příspěvek

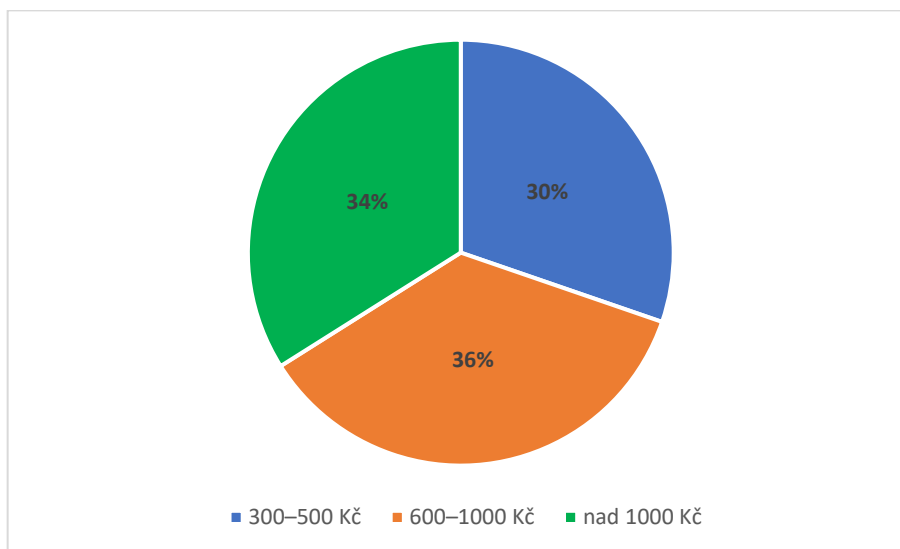
Třetí otázka v pořadí se týkala měsíčního spořeného příspěvku, kde byly stanoveny tři kategorie: 300–500 Kč, 600–1000 Kč a nad 1000 Kč.

Graf 15 znázorňuje rozdělení respondentů dle toho, jak velký příspěvek spoří. Všechny kategorie jsou rovnoměrně zastoupené, avšak nejvíce odpovědí získal příspěvek, který se pohybuje od 600 až 1000 Kč měsíčně, ten zaznamenal 36 % ze 109 dotázaných, kteří mají sjednané DPS.

Nejmenší četnost zaznamenala kategorie 300–500 Kč, kdy 300 Kč představuje nejnižší hranici pro získání státního příspěvku.

Nejvyšší možný státní příspěvek, který je možný získat, je 230 Kč, ten náleží až, pokud se měsíčně přispívá 1000 Kč a více. Tuto odpověď zvolilo 34 % z všech respondentů.

Graf 15 Otázka č. 3 – Jak velký příspěvek spoříte na DPS?

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Absolutní a relativní četnosti odpovědí na otázku č. 3, která měla za cíl zjistit, jak velký příspěvek spoří na doplňkové penzijní spoření, jsou vyobrazeny v Tabulce 16.

Tabulka 16 Absolutní a relativní četnost odpovědí otázky č. 3

Výše měsíčního příspěvku	Absolutní četnost	Relativní četnost
300–500 Kč	33	30 %
600–1000 Kč	39	36 %
nad 1000 Kč	37	34 %
Celkem	109	100 %

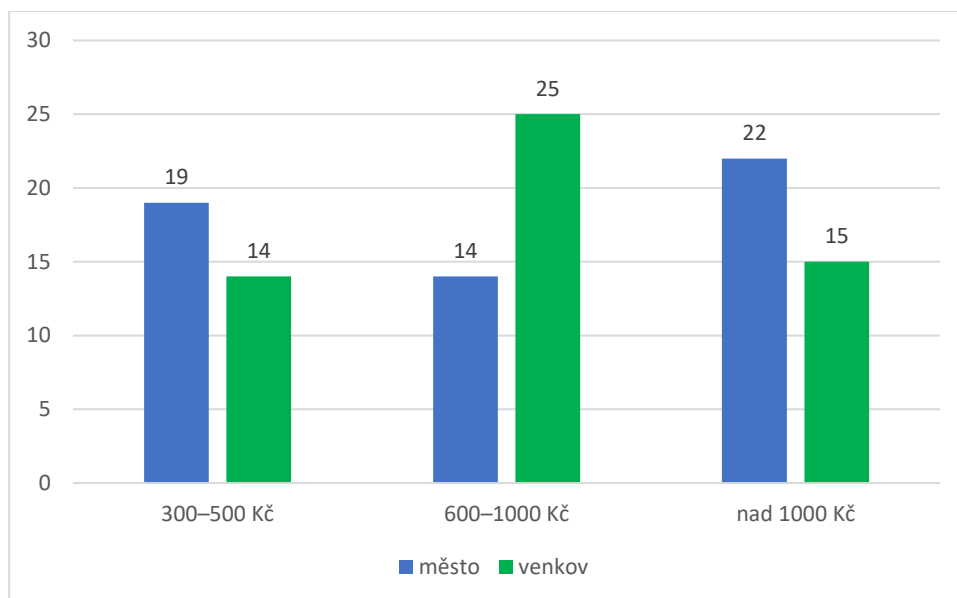
Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Graf 16 ukazuje rozdíly mezi městem a venkovem ve spořeném měsíčním příspěvku.

Nejvyšší počet respondentů z města zvolilo kategorii nad 1000 Kč. Naopak, na venkově se nejčastěji vyskytovala střední kategorie příspěvku (600–1000 Kč).

Nejnižší městské zastoupení bylo zaznamenáno právě u kategorie, která má nejvyšší podíl zastoupení na venkově, a to u střední kategorie, naopak na venkově se jednalo o první kategorii.

Graf 16 Rozdíly ve výši spořené příspěvku mezi městem a venkovem

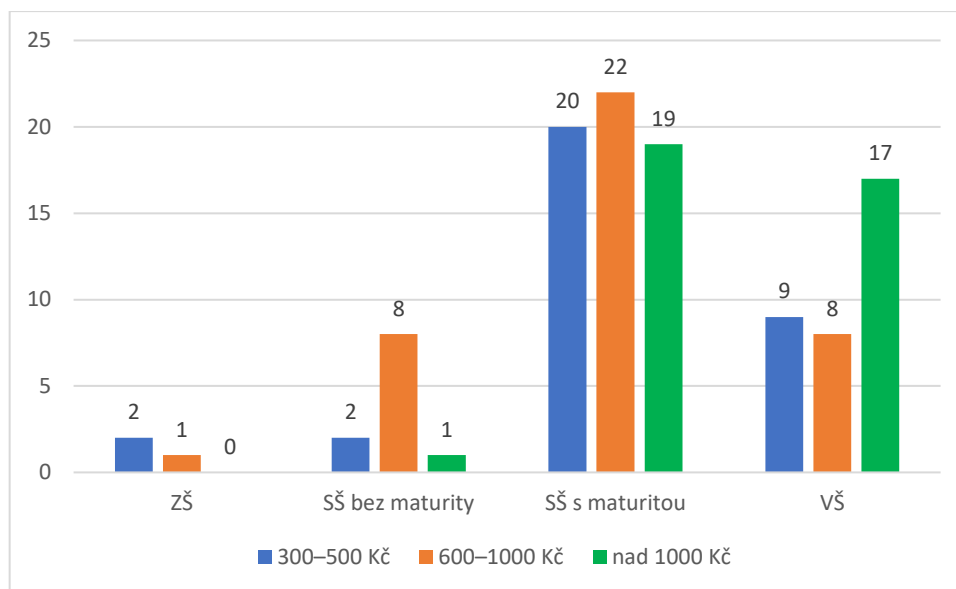
Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Jelikož sám o sobě spořený příspěvek a jeho rozdělení na město a venkov nevyovídá o výši spořeného příspěvku, je nutné rozlišit také rozdíly v závislosti na vzdělání, příjmech a věku respondentů.

Výsledky dosaženého vzdělání a výše spořeného měsíčního příspěvku jsou prezentovány na Grafu 17.

Respondenti se středoškolským vzděláním s maturitou mají největší zastoupení v tomto výzkumu, proto nelze tvrdit, že tento graf je dostatečně významný pro vyhodnocení vztahu mezi dosaženým vzděláním a spořeným příspěvkem. Lze však konstatovat, že s vyšším stupněm vzdělání je pravděpodobnější, že respondenti spoří vyšší částky.

Graf 17 Rozdíly ve výši spořené příspěvku v závislosti na vzdělání

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Tabulka 17 ukazuje vliv vzdělání na výši spořené příspěvku a jejich rozdíly na procentech.

Relativní četnost byla počítána pro každou kategorii vzdělání zvlášť a byla vypočtena z celkového počtu pro dané kategorie příspěvků, následně byly relativní četnosti porovnány mezi sebou.

Z hlediska nízkého zastoupení základního a středoškolského vzdělání bez maturity nelze určit významné hodnocení, lze pouze konstatovat, že volí nižší výši měsíčního příspěvku.

Respondenti se středoškolským vzděláním s maturitou a vysokoškolským vzděláním mají četnější zastoupení, lze tedy říct, že čím vyšší vzdělání, tím je vyšší spořený měsíční příspěvek.

Tabulka 17 Rozdíly ve výši spořené příspěvku v závislosti na vzdělání, zobrazeno na procentech

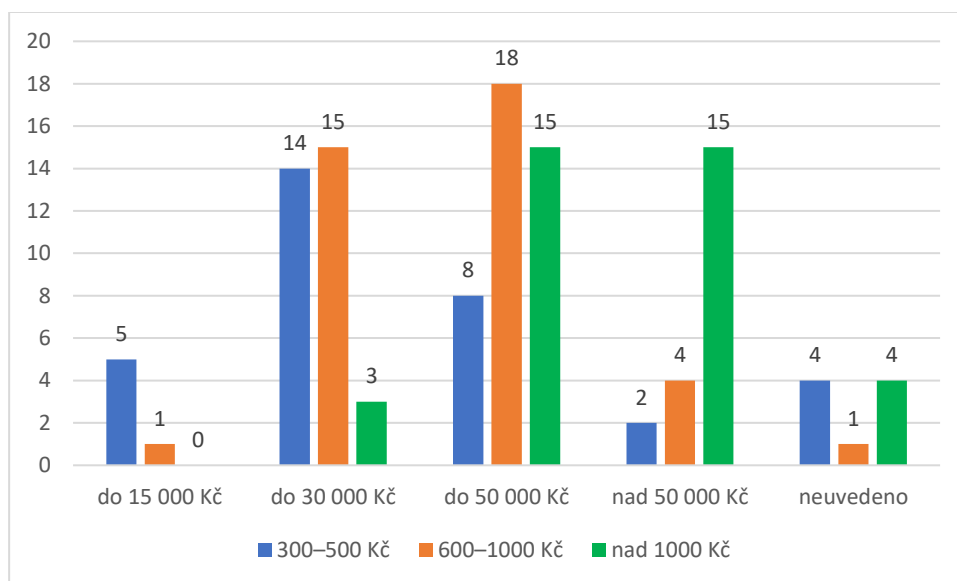
Vzdělání	Relativní četnosti			Celkem
	300–500 Kč	600–1000 Kč	nad 1000 Kč	
ZŠ	66,7 %	33,3 %	0 %	3
SŠ bez maturity	18,2 %	72,7 %	9,1 %	11
SŠ s maturitou	32,8 %	36,1 %	31,1 %	61
VŠ	26,5 %	23,5 %	50 %	34
Celkem				109

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Rozdíly ve výši spořené příspěvku v závislosti na příjmu jsou prezentovány na Grafu 18.

Opět lze konstatovat, že výše spořené příspěvku a výše příjmu na sobě závisí. To znamená, že čím vyšší je příjem, tím vyšší je výše spořené měsíčního příspěvku.

Graf 18 Rozdíly ve výši spořené příspěvku v závislosti na příjmů

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Tabulka 18 ukazuje vliv příjmů na výši spořené příspěvku a jejich rozdíly na procentech.

Relativní četnost byla počítána pro každou příjmovou kategorii zvlášť a byla vypočtena z celkového počtu pro dané kategorie příspěvků, následně byly relativní četnosti porovnány mezi sebou.

Z hlediska nízkého zastoupení příjmové kategorie do 15 000 Kč nelze určit významné vyhodnocení, lze pouze konstatovat, že volí nižší výši měsíčního příspěvku.

Respondenti, s příjmy od 30 000 Kč do 50 000 Kč a vyšší, mají četnější zastoupení, proto lze tvrdit, že čím vyšší příjem, tím je vyšší spořený měsíční příspěvek. V tomto případě lze tvrdit, že pouze respondenti, kteří mají příjem nad 50 000 Kč, spoří nejvyšší měsíční příspěvky.

Tabulka 18 Rozdíly ve výši spořeného příspěvku v závislosti na příjmu, zobrazeno na procentech

Příjem	Relativní četnosti			Celkem
	300–500 Kč	600–1000 Kč	nad 1000 Kč	
do 15 000 Kč	83,3 %	16,4 %	0 %	6
do 30 000 Kč	43,7 %	46,9 %	9,4 %	32
do 50 000 Kč	19,5 %	43,9 %	36,6 %	41
nad 50 000 Kč	9,5 %	19,1 %	71,4 %	21
neuveдено				9
Celkem				109

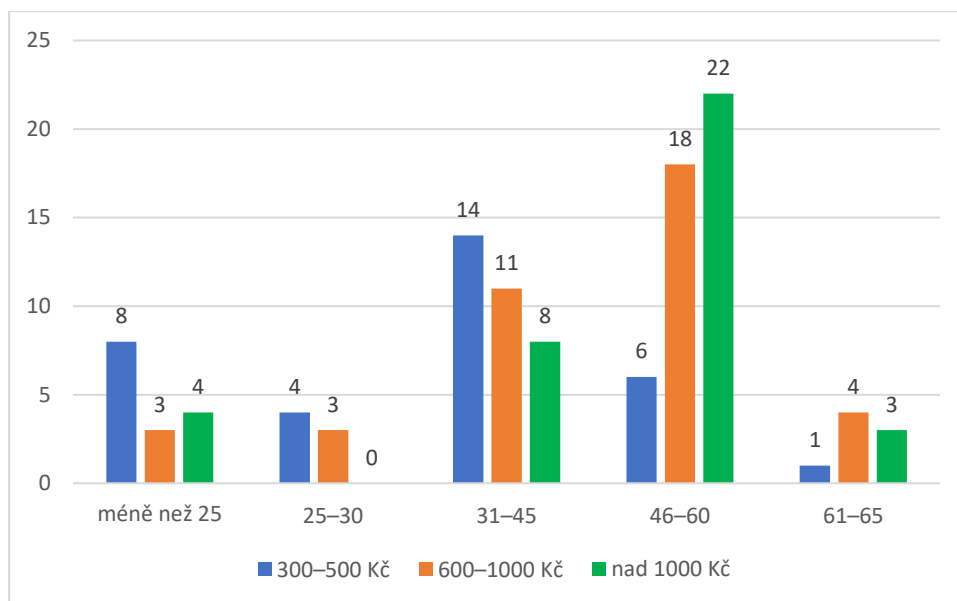
Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Rozdíly ve výši spořeného příspěvku v závislosti na věku jsou prezentovány na Grafu 19.

Respondenti ve věkové kategorii 31–45 a 46–60 mají největší zastoupení v tomto výzkumu, zatímco věkové kategorie 25–30 a 61–65 mají nízké zastoupení, tak nelze tvrdit, že tento graf je dostatečně významný pro vyhodnocení vztahu všech věkových kategorií a spořeným příspěvkem.

Lze však konstatovat, že čím starší jsou respondenti, tím vyšší je spořený měsíční příspěvek. Především ve věkové kategorii 46–60, která se nachází před důchodovým věkem, nejvíce respondentů odpovědělo, že měsíčně spoří nad 1000 Kč.

Graf 19 Rozdíly ve výši spořené příspěvku v závislosti na věku

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Tabulka 19 znázorňuje vliv věku na výši spořené příspěvku a jejich rozdíly na procentech.

Relativní četnost byla počítána pro každou věkovou skupinu zvlášť a byla vypočtena z celkového počtu pro dané kategorie příspěvků, následně byly relativní četnosti porovnány mezi sebou.

Z hlediska nízkého zastoupení věkové kategorie 25–30 a 61–65 nelze určit významné výsledky u těchto kategorií.

Lze tvrdit, že až s přibývajícím věkem lidé spoří vyšší měsíční příspěvek. Především to platí ve věkové kategorii 46–60, která se nachází před důchodovým věkem, nejvíce respondentů odpovědělo, že měsíčně spoří nad 1000 Kč. Naopak u všech předchozích věkových kategorií nejvíce respondentů vybralo nejnižší variantu spořené příspěvku, který činí 300–500 Kč. Z toho lze usoudit, že až s vidinou blížící se penze lidé přispívají vyšší částky.

Tabulka 19 Rozdíly ve výši spořehého příspěvku v závislosti na věku, zobrazeno na procentech

Věk	Relativní četnosti			Celkem
	300–500 Kč	600–1000 Kč	nad 1000 Kč	
méně než 25	53,3 %	20 %	26,7 %	15
25–30	57,1 %	42,9 %	0 %	7
31–45	42,4 %	33,3 %	24,3 %	33
46–60	13,1 %	39,1 %	47,8 %	46
61–65	12,5 %	50 %	37,5 %	8
Celkem				109

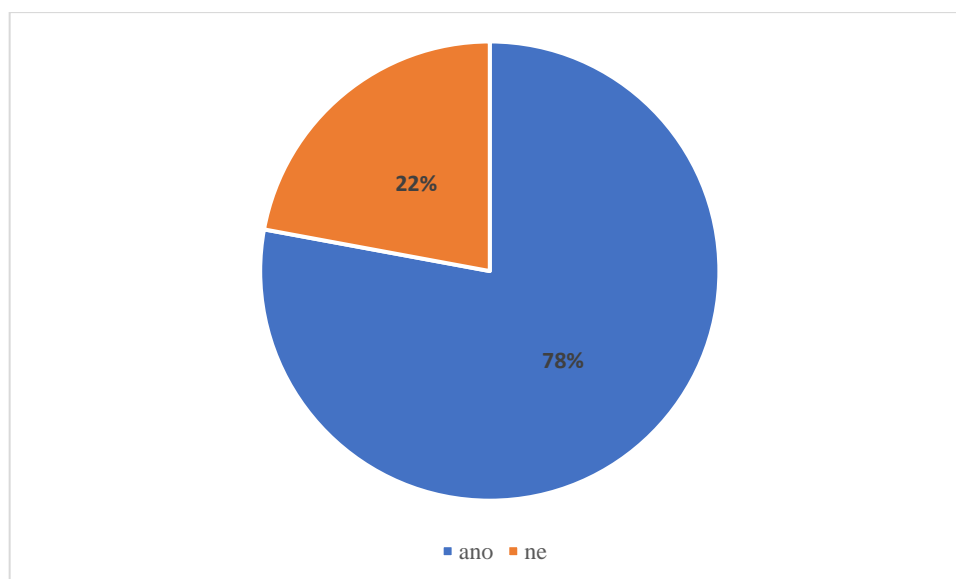
Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

4.2.4 Další formy spoření

Graf 20 znázorňuje výsledky 4. otázky, která se zaměřovala na to, zda respondenti využívají také jiné formy spoření na penzi.

Z celkového počtu 172 respondentů odpovědělo 134 z nich, že využívají další formy spoření. To znamená, že 25 lidí, kteří nemají sjednaný produkt DPS, využívají místo něho jiné formy spoření. Zbýlých 38 respondentů žádné jiné formy spoření nevyužívá.

Graf 20 Otázka č. 4 - Využíváte další formy spoření?

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Tabulka 20 prezentuje absolutní a relativní četnosti odpovědí na otázku č. 4, zda respondenti využívají i jiné formy spoření na penzi.

Tabulka 20 Absolutní a relativní četnost odpovědí otázky č. 4

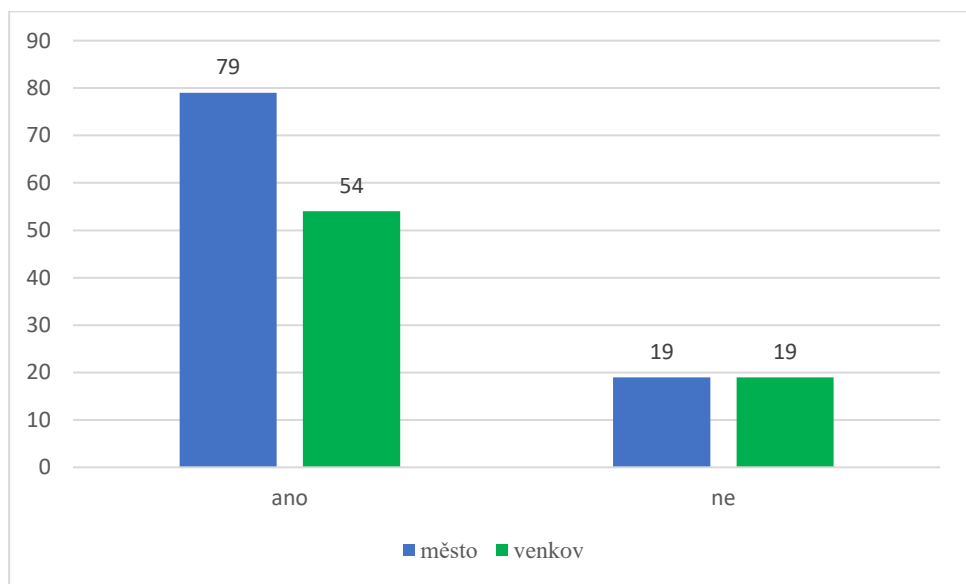
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
ano	134	78 %
ne	38	22 %
Celkem	172	100 %

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

Rozdíly mezi městem a venkovem ve využití dalších forem spoření jsou znázorněny na Grafu 21.

Z grafu lze určit, že obyvatelé města využívají další formy spoření na penzi více než obyvatelé venkova. Zastoupení respondentů z města je však vyšší, a to se musí vzít v potaz.

Graf 21 Rozdíly ve využití dalších forem spoření mezi městem a venkovem

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

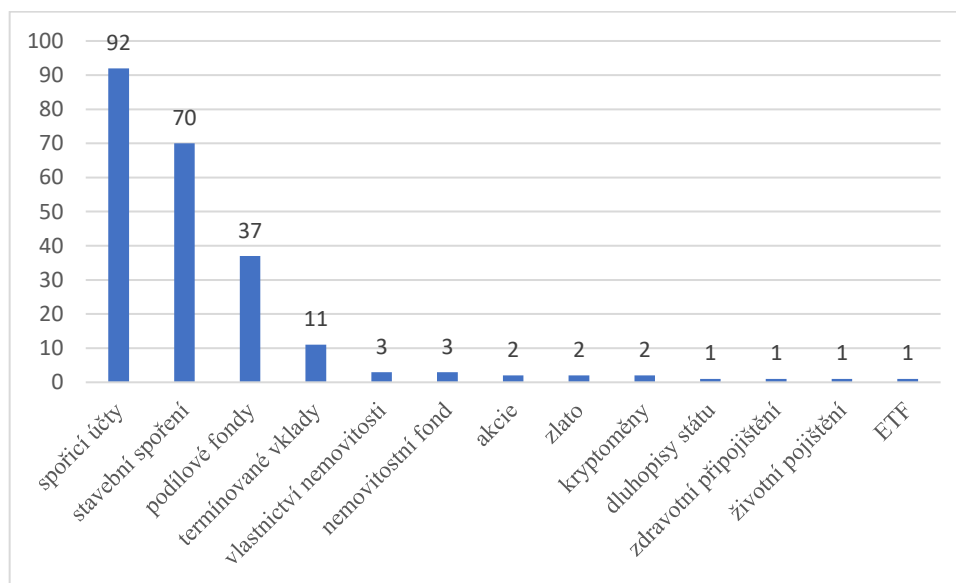
Graf 22 zobrazuje odpovědi na 5. otázku dotazníku, a to jaké další druhy spoření k penzi respondenti využívají.

Nejčastěji využívanými formami jsou spořicí účty, stavební spoření a podílové fondy. Z celkového počtu 172 respondentů využívá spořicí účty 92 dotázaných, stavební

spořeni 70 a podílové fondy využívá 37 z nich. Také často zvolenou možností spořeni jsou termínované vklady, tuto možnost zvolilo 11 respondentů.

Kromě toho byly zmíněny i další formy spořeni, jako např. vlastnictví nemovitosti, nemovitostní fondy, akcie, zlato a kryptoměny, avšak s menším počtem respondentů. Dluhopisy státu, ETF a zdravotní a životní pojištění byly uvedeny pouze jedním respondentem za každou kategorii.

Graf 22 Otázka č. 5 – Jaké druhy spořeni využíváte?

Zdroj: vlastní zpracování, data z vytvořeného dotazníku

5 Výsledky a diskuse

5.1 Identifikace rozdílů v přístupu k zajištění na stáří

V této kapitole jsou vyhodnoceny výsledky z grafů a tabulek, které jsou zpracovány v předchozí kapitole.

Před samotným výzkumem, byly stanoveny 3 výzkumné otázky, které byly stanoveny v souladu s cíli této práce, výsledky práce jsou dle nich rozděleny na 3 kapitoly.

Kapitola 5.1.1 zodpovídá první výzkumnou otázku, která měla za cíl zjistit, zda alespoň 70 % dotázaných využívá doplňkové penzijní spoření. Kapitola je nazvána jako: „Využití doplňkového penzijního spoření respondentů“. Druhá výzkumná otázka se zaměřovala na to, zda respondenti využívají jiné formy spoření na penzi. Kapitola 5.1.2 je proto pojmenovaná jako: „Využití dalších forem spoření na penzi“. Kapitola 5.1.3, která je nazvaná jako: „Porovnání spoření mezi obyvateli města a venkova“, se zaměřovala na třetí výzkumnou otázku a kladla si za úkol zjistit, zda obyvatelé města mají tendenci spořit na penzi více než obyvatelé venkova.

V kapitole 5.2 je formulován závěr výzkumu, kde je pojednán význam spoření na penzi.

5.1.1 Využití doplňkového penzijního spoření respondentů

První otázka dotazníkového šetření měla za úkol zjistit, zda respondenti využívají produkt doplňkové penzijní spoření. Konkrétněji výzkumná otázka zněla: Využívá alespoň 70 % dotázaných doplňkové penzijní spoření?

Dle získaných odpovědí z uskutečněného šetření lze tvrdit, že více než 70 % respondentů nevyužívá produkt doplňkového penzijního spoření na penzi. Pouze 63 % respondentů odpovědělo, že produkt sjednaný má a přispívá na něj.

V dnešní době, začátek roku 2023, lze doplňkové penzijní spoření považovat za poměrně atraktivní produkt ke spoření na penzi, kdy již při spoření 300 Kč měsíčně účastníkům náleží příspěvek od státu, který v tomto případě činí 90 Kč. To umožňuje získat státní podporu i účastníkům, kteří nemohou nebo nechtějí spořit více.

Otázkou však je, jestli zůstane i nadále tak vhodným produktem pro lidi, kteří nespoří tolik. Jelikož dle Tomáše Volfa (2023) vláda chystá reformu důchodů, kdy by hlavní změnou bylo to, že na státní příspěvek by byl nárok až při vložené částce 500 Kč čili z aktuálních

300 Kč by se zvedl o celé 200 Kč, maximální podpora by se zvedla o 40 Kč. Důvodem je motivace lidí, aby si začali vytvářet své vlastní finanční rezervy.

Téměř stejný podíl respondentů zaznamenaly dvě věkové kategorie, a to věkové rozmezí 18–25 a 46–60. Respondenti, kteří spadají do kategorie 18–25, jsou v období mladé dospělosti, jsou v životní fázi, kdy studují nebo začínají pracovat. S prvními výplatami, ale také přichází otázka, co s vydělanými penězi. Samozřejmě velká část padne na běžné výdaje, zbylé peníze by se ideálně měly využít ke spoření na budoucnost, a to právě na penzi. Na rozdíl tomu kategorie respondentů ve věku 46–60 jsou ve věku těsně před důchodem, počítá se s tím, že by již nějakou dobu měli spořit, aby byli na penzi zajištěni.

Součástí výzkumu proto byl i úmysl zjistit, kdy respondenti začínají spořit na penzi. Bylo zjištěno, že téměř polovina lidí začíná spořit do 25 let, poté o něco menší zastoupení zastává kategorie věku 26–35, 20 % lidí začalo spořit až ve věku 36–45, 5% zastoupení měla věková kategorie, která se nachází před nástupem do důchodu.

U spoření platí nepsané pravidlo a to, že čím dříve, tím lépe, a proto by se mělo začít již v brzkém věku. Kelly Anne Smith (2022) uvádí, že dle senátorky Spojených států amerických, Elizabeth Warrenové a její dcery, je vhodné používat výdajové pravidlo 50/30/20, který spočívá v tom, že 50 % příjmů pokryje nezbytně nutné výdaje, 30 % se mohou použít volně na své zájmy a potřeby, zatímco posledních 20 % by se mělo použít na splacení dluhů, k vytvoření finanční rezervy, pojištění a spoření. Existují ale i další používané pravidla, jako například 70/20/10.

Z výzkumu plyne, že věk, dosažené vzdělání a výše příjmů obyvatel mají vliv na sjednání doplňkového penzijního spoření a výši spořené příspěvku.

5.1.2 Využití dalších forem spoření na penzi

Druhá otázka výzkumu si kladla za cíl zjistit, zda respondenti využívají jiné formy spoření na penzi.

Dle získaných odpovědí z dotazníku lze tvrdit, respondenti využívají další formy spoření na penzi. Výzkum ukázal, že 78 % dotázaných, odpovědělo, že využívá další formy spoření na penzi.

Z uvedených 78 % respondentů, 30 % z nich uvedlo, že produkt doplňkové penzijní spoření nevyužívají a místo něho využívají jiné formy spoření na penzi. Pouze 22 % z celkového počtu respondentů odpovědělo, že žádnou formu spoření nevyužívají. Při

podrobnější analýze bylo zjištěno, že z uvedených 22 % respondentů bylo 8,1 % z nich lidé v rozmezí věku 18–25 let, 7,6 % z toho jsou lidé s příjmem do 15 000 Kč. Z hlediska věku a příjmu lze usuzovat, že se jedná pravděpodobně o studenty, pro které je jejich hlavním příjmem výdělek z brigád, který ve většině případů není dostatečný na běžný život, takže nemají volné peněžní prostředky, které by mohli spořit.

Součástí výzkumu bylo také zjistit, jaké další formy spoření využívají. Nejvíce respondentů si své peněžní prostředky spoří na spořicíh účtech a stavebním spořením. Lze předpokládat, že tomu je tak z toho důvodu, že většina preferuje bezpečnou formu spoření a bojí se volit jiné, rizikovější, formy spoření. V tomto případě však musí počítat s tím, že výnosy nebudou takové, jaké očekávali čili pak nemusí být dostačující k naplnění daných cílů, např. právě k penzi.

5.1.3 Porovnání spoření mezi obyvateli města a venkova

Třetí otázka výzkumu byla zaměřena především na rozdíly ve spoření na penzi mezi obyvateli města a venkova, konkrétněji otázka zněla: Mají obyvatelé města tendenci spořit více na penzi než obyvatelé venkova?

Z rozdělení obyvatel na město a venkov v sjednaném doplňkovém penzijním spoření nejsou tak významné rozdíly, počet respondentů, kteří mají sjednané DPS je vyrovnaný. Zajímavostí však je, že u města převládá větší počet respondentů, kteří produkt sjednaný nemají, zatímco u venkova je mnohem menší. Dále lze konstatovat, že obyvatelé města využívají další formy spoření na penzi více než obyvatelé venkova.

Z hlediska začátku spoření mezi městem a venkovem lze z výsledků určit, že obyvatelé města začínají spořit mnohem dříve než obyvatelé venkova. Respondenti z města uvedli jako začátek spoření v rozmezí dříve než 25–45 let, zatímco respondenti z venkova uvedli, že začali spořit i po 45. roku.

Příjmy mají velký vliv na výši příspěvku, kdy lze tvrdit, že s vyššími příjmy existuje pravděpodobnost, že přispívají vyšší příspěvek, naopak s nižšími příjmy přispívají menší částky. Z toho lze konstatovat, že s vyššími příjmy narůstá výše příspěvku.

Ohledně spořeného měsíčního příspěvku lze tvrdit, že nejčtenější odpovědí za město bylo, že přispívají nad 1000 Kč, zatímco respondenti z venkova přispívají nejvíce v rozmezí 600–1000 Kč.

Čili na otázku, zda mají obyvatelé města tendenci spořit více na penzi než obyvatelé venkova lze odpovědět, že rozdíly jsou, ale ne tak velké, aby se dalo říct, že mají větší tendenci spořit. Velký podíl na tom má také to, že výzkumný vzorek respondentů venkova tvořilo obyvatelstvo ze Středočeského kraje, které díky rozvoji a velké mobilitě obyvatel, může pracovat ve městech, a z toho důvodu mohou dosáhnout vyššího vzdělání a mít vyšší příjmy, a to má na spoření mnohem větší vliv.

K zamyšlení je spíše, zda je optimální výše spořené příspěvku obyvatel venkova, jelikož ta je menší než obyvatel města. Výše příspěvku může být ovlivněna několika podněty, jako je především výše platu, ale také dosažené vzdělání. Podíl na tom má i v jaké věkové kategorii se daný jedinec nachází, kdy lze říct, že jedinec má potřebu spořit na penzi až s přibývajícím věkem.

5.2 Význam spoření na penzi

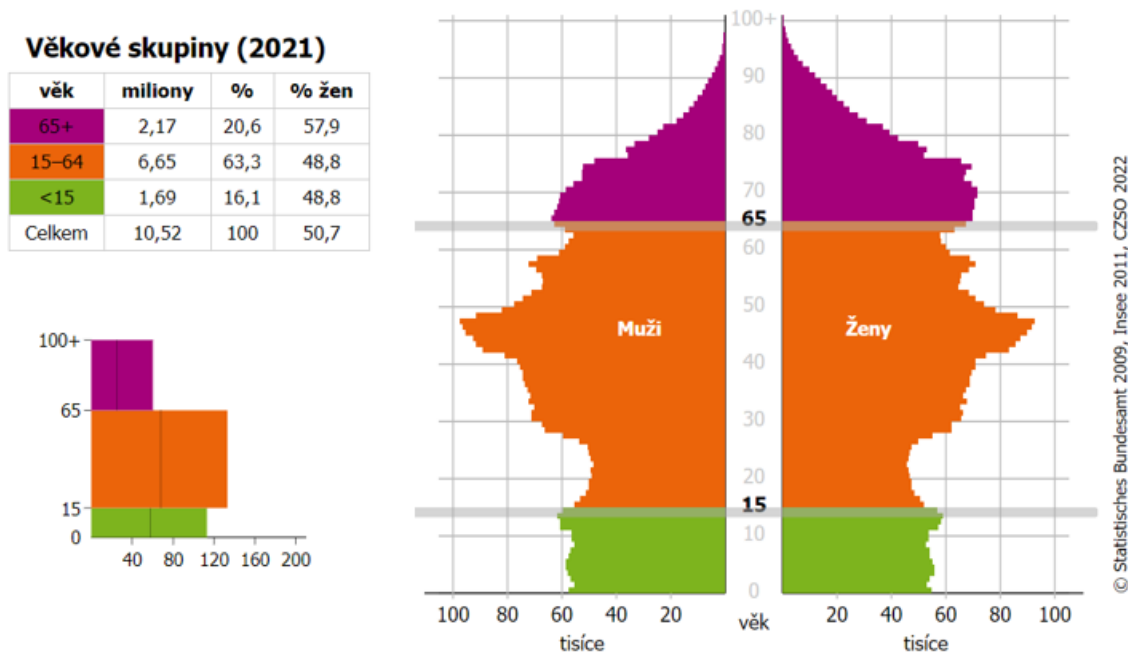
Výzkum zaměřený na identifikaci spoření na stáří obyvatel měst a venkova nepřinesl významné rozdíly, až na výši spořené příspěvku na doplňkové penzijní spoření, kdy obyvatelé města spoří vyšší částku oproti obyvatelům venkova, což vede k zamyšlení nad aktuální situací a k samotnému řešení.

Otázkou však je, zda výše spořené příspěvku postačí na zajištění, když dojde k propadu příjmů, zvláště u ročníků, které jsou silnější. Vláda se proto snaží motivovat jedince, aby spořili na penzi, jelikož budoucí výše penzí nepokryjí běžné náklady k životu a bez finanční rezervy nejsou schopni vyjít.

Obrázek 3 znázorňuje zastoupení mužů a žen z hlediska věkových skupin k roku 2021. Z obrázku je patrné, že silné věkové ročníky jsou především lidé, kteří jsou narozeni, kolem ročníků 1971–1981 čili lidé, kterým nyní je mezi 40 a 50 lety. Předpokládaný věk nástupu do penze těchto ročníků bude přibližně kolem 65 let, ale záleží na mnoha faktorech, a to na pracovních zkušenostech, odpracovaných let, také zdravotní, ale i ekonomické situaci.

Jelikož se jedná o čtené zastoupení obyvatel, lze konstatovat, že na penzi těchto ročníků nebude mít stát dostatek finančních prostředků. Je tedy pravděpodobné, že nárůst penzí bude menší než doposud a pro zachování určitého životního standardu bude zapotřebí více spořit.

Obrázek 3 Věková struktura v České republice k 31.12.2021

Zdroj: Český statistický úřad (2022b)

Motivaci ke spoření na penzi má každý jinou, liší se z hlediska preferencí, a také v jaké životní situaci se jednotlivci nachází.

Cílem by hlavně mělo mít finanční stabilitu v penzi, ale také pro zlepšení životní situace v důchodu jako je např. mít dostatek prostředků na cestování. K dosažení těchto cílů je k dispozici několik faktorů, které dodávají motivaci ke spoření, jsou to např. výhody, které jsou spojeny se spořením, v tomto případě např. daňové úlevy, zaměstnanecké výhody v podobě příspěvku od zaměstnavatele, ale také státní příspěvky.

Je nezbytné zvýšit povědomí o důležitosti spoření na penzi, aby lidé byli seznámeni s výhodami finančních nástrojů, které mohou využít při svém spoření. V neposlední řadě je dobré využít možnost odborného finančního poradenství, během něhož lidé zjistí, jaká forma spoření na penzi je pro ně nejvhodnější.

6 Závěr

Na základě teoretických poznatků, které byly získané analýzou sekundárních dat, byla sepsána praktická část, kde hlavním cílem bylo identifikovat přístup obyvatel měst a venkova k doplňkovému penzijnímu spoření a k dalším alternativám spoření na penzi, a identifikovat rozdíly mezi nimi.

Výsledky výzkumu ukazují, že rozdíly v přístupu obyvatel nejsou zdaleka tak významné. Z výzkumu je však patrné, že větší vliv na spoření a výši spořené příspěvku, má příjem, vzdělání a v jaké věkové kategorii se jednotlivec nachází.

V souladu se stanovenými cíli práce byly formulovány tři výzkumné otázky. První výzkumná otázka se zabývala tím, jestli alespoň 70 % dotázaných využívá doplňkové penzijní spoření. Dle získaných odpovědí z uskutečněného šetření lze tvrdit, že pouze 63 % respondentů odpovědělo, že produkt má sjednaný a přispívá na něj. Z výsledků je možné konstatovat, že vliv na sjednání doplňkového penzijního spoření má dosažené vzdělání, příjmy, ale i věk občanů. Lze tvrdit, že s vyšším dosaženým vzděláním, příjmy a věkem je větší pravděpodobnost sjednání produktu.

Druhá výzkumná otázka se ptala, zda účastníci výzkumu využívají i jiné formy spoření na penzi. Výsledek ukázal, že 78 % z celkového počtu respondentů, odpovědělo, že využívá i jiné alternativy spoření, nejčastějšími odpověďmi byly stavební spoření a spořicí účty. Lze konstatovat, že většina preferuje bezpečnou formu spoření, otázkou však je, jestli tyto formy spoření jsou dostatečné ke spoření na penzi, jelikož výnosy nemusí být takové, jaké účastníci spoření očekávají.

Poslední výzkumná otázka měla za cíl zjistit, zda mají obyvatelé města tendenci spořit více na penzi než obyvatelé venkova. Výzkum ukázal, že rozdíly nejsou tak významné, liší se však v začátku spoření a výši spořené příspěvku, kdy obyvatelé města začínají na penzi spořit z pravidla dříve a spoří vyšší částky než obyvatelé venkova.

Výsledky práce „Identifikace rozdílů v přístupu k zajištění na stáří obyvatel měst a venkova“ naznačují, že mezi zkoumanými skupinami nejsou významné rozdíly. Velký podíl na tom má také to, že výzkumný vzorek respondentů venkova tvořilo obyvatelstvo ze Středočeského kraje, které díky rozvoji a velké mobilitě obyvatel, může pracovat v Praze, dosáhnout vyššího vzdělání a mít vyšší příjmy, což má na spoření velký vliv.

V případě výzkumu zaměřeného na jiné kraje, jako jsou například Karlovarský, Ústecký nebo Moravskoslezský, kde je vysoká nezaměstnanost, byly by výsledky

pravděpodobně rozdílné. V rámci dalšího výzkumu lze proto pokračovat k porovnání odlišností ve spoření v rámci jiných krajů nebo k porovnání obyvatel z hlediska jejich příjmů, vzdělání nebo věku.

Tato práce je určena pro studenty nebo odborníky v oblasti financí, penzijního a investičního poradenství a státní orgány zabývající se penzijními systémy. Přínosem je ale také pro širší veřejnost, která se zajímá o problematiku penzijního spoření, kdy přispívá k lepšímu porozumění produktu doplňkového penzijního spoření a dalších forem spoření, jako jsou např. stavební spoření, termínované vklady a investice do podílových fondů. Pro oblast penzijního spoření jsou přínosem také zjištěné rozdíly ve spoření obyvatel měst a venkova.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Tištěné zdroje

JANDA, Josef. 2011. *Spořit nebo investovat?* Praha: Grada. 168 s.
ISBN 978-80-247-3670-9.

Kolektiv autorů. 2004. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. 447 s. ISBN 80-86473-80-5.

KOZEL, Roman. 2006. *Moderní marketingový výzkum: nové trendy, kvantitativní a kvalitativní metody a techniky, průběh a organizace, aplikace v praxi, přínosy a možnosti.* Praha: Grada. 277 s. ISBN 80-247-0966-X.

MÁLEK, Petr, OŠKRDALOVÁ, Gabriela, VALOUCH, Petr. 2010. *Osobní finance.* 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 204 s. ISBN 978-80-210-5157-7.

PIKORA, Vladimír, ŠICHTAŘOVÁ, Markéta 2011. *Všechno je jinak, aneb, Co nám neřekli o důchodech, euru a budoucnosti.* Praha: Grada. 224 s. ISBN 978-80-247-4207-6.

PŘIB, Jan. 2012. *Kdy do důchodu a za kolik: právní stav k 1.1.2012.* 13. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing a. s. 144 s. ISBN 978-80-247-4090-4.

RUBEŠ, Lukáš. 2013. *Doplňkové penzijní spoření a důchodové spoření: pro finanční poradce, zaměstnavatele a budoucí důchodce.* Úvaly: Systemia. 137 s.
ISBN 978-80-260-3892-4.

SYROVÝ, Petr. 2022. *Investování pro začátečníky.* 4. zcela přepracované a rozšířené vydání. Praha: Grada. 144 s. ISBN 978-80-271-3458-8.

SYROVÝ, Petr, TYL Tomáš. 2020. *Osobní finance: řízení financí pro každého.* 3. aktualizované vydání. Praha: Grada. 232 s. ISBN 978-80-271-2886-0.

SYROVÝ, Petr. 2012. *Jak si spořit na důchod: zorientujte se v důchodové reformě*. Praha: Grada. 160 s. ISBN 978-80-247-4479-7.

ŠKVÁRA, Miroslav. 2016. *Doplňkové penzijní spoření... v otázkách a odpovědích*. Praha: Miroslav Škvára. 73 s. ISBN 978-80-904823-2-6.

7.2 Elektronické zdroje

ANDRLE, Alois, SRB Vladimír. 1988. *Nová koncepce pojmů město a venkov a její význam pro geografii* [online]. č. 2. svazek 93. 13 s. (PDF). [cit. 2023-01-24].

Dostupné z: https://geografie.cz/media/pdf/geo_1988093020103.pdf

Asociace penzijních společností ČR. 2022. *Doplňkové penzijní spoření: Příspěvky* [online]. [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://www.apscr.cz/doplnekove-penzijni-sporeni/>

Česká spořitelna – penzijní společnost, a. s. 2022a. *Pro klienty: Informace o fondech* [online]. [cit. 2022-06-04].

Dostupné z: <https://www.csps.cz/cs/pro-klienty#/garance/expand/true>

Česká spořitelna – penzijní společnost, a. s. 2022b. *Pro klienty: Transformovaný fond* [online]. [cit. 2022-06-04].

Dostupné z: <https://www.csps.cz/cs/pro-klienty#/garance/expand/true>

Česká spořitelna – penzijní společnost, a. s. 2021. *Obchodní podmínky Doplnkového penzijního spoření 2022* [online]. 22.11. [cit. 2022-06-05].

Dostupné z: <https://www.csps.cz/cs/o-nas/aktuality/2021/11/22/od-1-ledna-2022-budou-platit-nove-obchodni-podminky>

Česká spořitelna – penzijní společnost, a. s. 2015. *Dnes vstoupily v platnost zákon o ukončení důchodového spoření a zákon, kterým se mění některé zákony....* [online]. 28.12.

[cit. 2022-08-19]. Dostupné z:

<https://www.csps.cz/cs/o-nas/aktuality/2015/12/28/dnes-vstoupily-v-platnost-zakon-o-ukonceni-duchodoveho-sporeni-a-zakon-kterym-se-meni-nektere-zakony-v-souvislosti-s-prijetim-zakona-o-ukonceni-duchodoveho-sporeni>

Český statistický úřad. 2022a. *Počet obyvatel – územní srovnání, období: rok 2022* [online].

[cit. 2023-03-10]. Dostupné z: [Výstupní objekt VDB \(czso.cz\)](https://www.czso.cz/vystupni-objekt-vdb)

Český statistický úřad. 2022b. *Věková struktura k 31.12.2021* [online]. [cit. 2023-02-23].

Dostupné z: <https://www.czso.cz/staticke/animgraf/cz/index.html?lang=cz>

ČSOB Penzijní společnost. 2017. *Jaká je výše státních příspěvků na penzijko v roce 2022?* [online]. 27.3. [cit. 2022-06-03].

Dostupné z: <https://www.csob-penze.cz/faq/jaka-je-vyse-statnich-prispevku-na-penzijko/>

Fio banka, a. s. 2022. *Podílové fondy* [online]. [cit. 2022-10-15].

Dostupné z: <https://www.fio.cz/podilove-fondy>

GOLA, Petr. 2019. *Kolik může zaměstnavatel přispívat na „penzijko“?*

E15.cz: FinExpert.cz [online]. 26. 8. [cit. 2022-05-31]. Dostupné z:

<https://www.e15.cz/finexpert/vydelavame/kolik-muze-zamestnavatel-prispivat-na-penzijko-1358120>

HÁJKOVÁ, Kateřina. 2022. *Podílové fondy* [online]. Rondainvest.cz. 20. 4.

[cit. 2022-10-18]. Dostupné z:

https://rondainvest.cz/media/podilove-fondy/?gclid=Cj0KCQjwnbmaBhD-ARIsAGTPcfWixnqSMhkWuYn37CLLOw3ZkwIzwXmWnrmiUieGlcV6wXkoH8_2nVAaAnPWEALw_wcB

Kolektiv autorů. 1970. *Malý sociologický slovník*. [online]. [cit. 2023-01-26].

Dostupné z: [https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Venkov_\(MSgS\)](https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Venkov_(MSgS))

Kolektiv autorů. 1996. *Velký sociologický slovník*. [online]. [cit. 2023-01-23].

Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Venkov>

Komerční banka, a. s. 2022a. *Doplňkové penzijní spoření* [online].

[cit. 2022-06-05]. Dostupné z:

https://www.kb.cz/cs/obcane/sporeni/penzijni-sporeni/doplňkove-penzijni-sporeni?utm_term=penzijni_sporeni_phrase&utm_id=171947&utm_campaign=penzijni_sporeni~penzijni_sporeni_generic&utm_content=search&tgt=S1-1423236124-138079689560-592643498587

Komerční banka, a. s. 2022b. *Základní sazba ČNB (základní úroková sazba)* [online].

[cit. 2022-09-18]. Dostupné z: [https://www.kb.cz/cs/podpora/slovník/vyrazy-zacinajici-na-z/zakladni-sazba-cnb-\(zakladni-urokova-sazba\)](https://www.kb.cz/cs/podpora/slovník/vyrazy-zacinajici-na-z/zakladni-sazba-cnb-(zakladni-urokova-sazba))

Měšec.cz. 2022a. *25 let penzijního spoření: jak šel čas a vyplatí se do něj dnes investovat?*

[online]. [cit. 2022-10-23]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/25-let-penzijniho-sporeni-jak-sel-cas-a-vyplati-se-do-nej-dnes-investovat/>

Měšec.cz. 2022b. *Odečitatelné položky – penzijní spoření* [online]. [cit. 2022-06-03].

Dostupné z: <https://www.mesec.cz/danovy-portal/dan-z-prijmu/odecitatelne-polozky-penzijni-sporeni/>

Moneta Money Bank, a. s. 2021. *Jaká je státní podpora u stavebního spoření 2022?* [online].

[cit. 2022-10-09]. Dostupné z: <https://www.moneta.cz/caste-dotazy/odpoved/jaka-je-statni-podpora-u-stavebniho-sporeni-2021>

Moneta Money Bank, a. s. 2022. *Termínované vklady* [online]. [cit. 2022-10-01].

Dostupné z: <https://www.moneta.cz/sporeni-a-investice/terminovane-vklady>

NOVÁKOVÁ, Sára. 2021. *Jak, kolik, kdy a proč začít spořit na důchod?*. Srovnejto.cz [online]. 22. 4. [cit. 2022-10-15].

Dostupné z: <https://www.srovnejto.cz/blog/jak-kolik-kdy-a-proc-zacit-sporit-na-duchod/>

NN Pojišťovna. 2022. *Doplňkové penzijní spoření: Získejte z doplňkového penzijního spoření maximum!* [online]. [cit. 2022-06-03].

Dostupné z: https://www.nn.cz/penze/doplňkove-penzijni-sporeni/sjednej-dps.html?gclid=Cj0KCQjw-daUBhCIARIsALbkjSZCov3eYk-mPha3gZ24Gw_pr0vRUKkpWKRIUdjFcnRTFfMzEIKWD4waArhFEALw_wcB

PERLÍN, Radim. 2008. *Venkov, typologie venkovského prostoru* [online]. 21. s. (PDF).

[cit. 2023-01-24]. Dostupné z:

<https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:FREWLCV2H5UJ:https://www.mvcr.cz/soubor/perlin-pdf&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz>

Porovnej24.cz. 2021. *Souboj zaměstnaneckých benefitů 2022: Vyplatí se příspěvek na penzijní připojištění nebo životní pojištění?* [online]. 12.1. [cit. 2022-06-03]. Dostupné z:

<https://www.porovnej24.cz/clanky/souboj-benefitu-vyplati-se-prispevek-penzijni-pripojisteni-zivotni-pojisteni>

Předdůchod.cz. 2017. *Podmínky čerpání předdůchodu* [online]. [cit. 2022-06-03]. Dostupné z:

<https://www.predduchod.cz/podminky-cerpani-predduchodu.html>

PŘIB, Jan. 2013. *Důchodová reforma v České republice a doplňkové důchodové systémy*

[online]. Ministerstvo vnitra České republiky: mvcr.cz. [cit. 2022-10-23]. Dostupné z:

<https://www.mvcr.cz/clanek/duchodova-reforma-v-ceske-republice-a-doplňkove-duchodove-systemy.aspx>

Regionální informační servis: RIS. 2017. *Regionální rozvoj ČR: Česká republika a regiony.*

[online]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/dokumenty-k-regionalnimu-rozvoji-dyn/ceska-republika-a-regiony>

SMITH, Kelly Anne. 2022. *Your Guide To The 50/30/20 Budgeting Rule.*

Forbes ADVISOR: forbes.com [online]. 26. 3. [cit. 2022-02-19].

Dostupné z: <https://www.forbes.com/advisor/banking/guide-to-50-30-20-budget/>

ŠÍDLO, Dušan. 2021. *Předdůchod: Kolik musíte mít naspořeno? Kdy jej můžete nejdříve začít využívat?*. E15.cz: FinExpert.cz [online]. 17.9. [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/finexpert/vydelavame/predduchod-kolik-musite-mit-naspořeno-kdy-jej-muzete-nejdrive-zacit-vyuzivat-1382232>

UNIQA pojišťovna, a.s. 2022. *Doplňkové penzijní spoření: Další výhody doplňkového penzijního spoření* [online]. [cit. 2022-06-05].

Dostupné z:

https://www.uniqa.cz/penze/doplňkove-penzijni-sporeni/?gclid=Cj0KCQjwheyUBhD-ARIsAHJNM-N-1Y5SUIGCE6IS7UnItg5F3LZeSv1YipO2wU_2EQZtt9Wad8tEbZYaAvd1EALw_wcB

VLKOVÁ, Jitka. 2015. *Končí II. důchodový pilíř, lidé naspořili tři miliardy. Co s penězi bude?*. IDNES.cz [online]. 26. 11. [cit. 2022-05-28].

Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/druhy-pilir-penzijniho-sporeni-se-zacne-likvidovat-co-bude-s-penezi.A151125_171525_ekonomika_jvl

VOKŘÁL, Jiří. 2021. *Termínované vklady: Jak fungují a jaké jsou jejich výhody?* Seznam zprávy: seznamzpravy.cz [online]. 28. 5. [cit. 2022-10-28].

Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/terminovany-vklad-156179>

VOLF, Tomáš. 2023. *Chystá se i změna podpory u důchodového spoření*. Novinky.cz [online]. 17.2. [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/ekonomika-chysta-se-i-zmena-podpory-u-duckodoveho-sporeni-40423151>

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

8.1 Seznam obrázků

Obrázek 1 Aktuální důchodový systém v České republice	19
Obrázek 2 Účastnické fondy ve 3. pilíři	20
Obrázek 3 Věková struktura v České republice k 31.12.2021.....	60

8.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 Znaky venkova a města	15
Tabulka 2 Státní příspěvky poskytované ke spoření od roku 2013, uvedené v Kč	22
Tabulka 3 Daňové zvýhodnění v závislosti na státním příspěvku, uvedené v Kč.....	23
Tabulka 4 Minimální výše úspor pro čerpání předdůchodu (hodnoty pro rok 2021).....	26
Tabulka 5 Absolutní a relativní četnost věků všech respondentů.....	32
Tabulka 6 Absolutní a relativní četnosti nejvyššího dosaženého vzdělání.....	34
Tabulka 7 Absolutní a relativní četnosti příjmů respondentů.....	36
Tabulka 8 Absolutní a relativní četnost měsíčního příjmu dle rozdělení na město a venkov	37
Tabulka 9 Absolutní a relativní četnost odpovědí otázky č. 1	38
Tabulka 10 Rozdíly v sjednaném DPS mezi městem a venkovem.....	39
Tabulka 11 Rozdíly ve sjednání DPS v závislosti na vzdělání respondentů	41
Tabulka 12 Vliv příjmů obyvatel na sjednání DPS	42
Tabulka 13 Vliv věku respondentů na sjednání DPS	43
Tabulka 14 Absolutní a relativní četnost odpovědí otázky č. 2.....	45
Tabulka 15 Rozdíly v začátku spoření mezi městem a venkovem.....	46
Tabulka 16 Absolutní a relativní četnost odpovědí otázky č. 3.....	47
Tabulka 17 Rozdíly ve výši spořeného příspěvku v závislosti na vzdělání, zobrazeno na procentech.....	50
Tabulka 18 Rozdíly ve výši spořeného příspěvku v závislosti na příjmů, zobrazeno na procentech	51
Tabulka 19 Rozdíly ve výši spořeného příspěvku v závislosti na věku, zobrazeno na procentech	53

Tabulka 20 Absolutní a relativní četnost odpovědí otázky č. 4	54
---	----

8.3 Seznam grafů

Graf 1 Rozdělení respondentů na město a venkov	31
Graf 2 Rozdělení respondentů dle věku	32
Graf 3 Věk respondentů podle bydliště.....	33
Graf 4 Nejvyšší dosažené vzdělání všech respondentů	34
Graf 5 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů dle rozdělení na město a venkov	35
Graf 6 Rozdělení dle příjmů respondentů	35
Graf 7 Měsíční příjem dle rozdělení na město a venkov	36
Graf 8 Otázka č. 1 - Máte sjednané doplňkové penzijní spoření?	38
Graf 9 Rozdíly mezi městem a venkovem v sjednaném DPS.....	39
Graf 10 Rozdíly ve sjednání DPS v závislosti na vzdělání respondentů	40
Graf 11 Vliv příjmů obyvatel na sjednání DPS	41
Graf 12 Vliv věku respondentů na sjednání DPS	43
Graf 13 Otázka č. 2: Kdy jste začali spořit na doplňkové penzijní spoření?	44
Graf 14 Rozdíly v začátku spoření mezi městem a venkovem	45
Graf 15 Otázka č. 3 – Jak velký příspěvek spoříte na DPS?.....	47
Graf 16 Rozdíly ve výši spořené příspěvku mezi městem a venkovem	48
Graf 17 Rozdíly ve výši spořené příspěvku v závislosti na vzdělání.....	49
Graf 18 Rozdíly ve výši spořené příspěvku v závislosti na příjmu	50
Graf 19 Rozdíly ve výši spořené příspěvku v závislosti na věku	52
Graf 20 Otázka č. 4 - Využíváte další formy spoření?.....	53
Graf 21 Rozdíly ve využití dalších forem spoření mezi městem a venkovem	54
Graf 22 Otázka č. 5 – Jaké druhy spoření využíváte?.....	55